

Felvidéki értékek gyűjteménye

A kiadvány a **Dunamente élő értékeink megóvása és fejlesztése** kisprojekt keretén belül jelenik meg. Prioritási tengely PT4, Közintézmények és a határtérségben élő emberek határon átnyúló együttműködések javítása. Pályázati felhívás száma: SKHU/WETA/2101. Programnév: Interreg SKHU Kisprojekt Alap a nyugati határtérségben.

Publikácia je vydaná v malom projekte s názvom Zachovanie a rozvoj pri-dunajských živých hodnôt. Prioritná os PA4, Podpora cezhraničnej spolupráce orgánov verejnej správy a osôb žijúcich v pohraničnej oblasti. Kód projektu: SKHU/WETA/2101, Názov programu: Interreg SKHU Fond malých projektov pre západný región.

www.skhu.eu
www.rdvegtec-spf.eu

Jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Kiadvány címe/Názov publikácie: Zbierka hodnôt Hornej zeme.
Szerkesztők/Redakcia: Szanyi Mária, Rancsó Andrea, Rancsó Péter, Bödők Károly
Kiadó/Vydavateľ: Hondoty kultúry-Értékek
2022

Felvidéki értékek gyűjteménye

Előszó

Az Országgyűlés 2012-ben fogadta el a magyar nemzeti értékekről és a Hungarikumokról szóló törvényt, amely kimondja, hogy az összetartozás és a nemzeti tudat megerősítése érdekében a magyar nemzet értékeit össze kell gyűjteni, dokumentálni, védelmezni és támogatni kell.

Az értékfeltáró munka lényege, mely az egyéni-, közösségi-, települési-, felvidéki (megyei-) és a nemzeti (országos) léptékben is mérhető identitástudat erősítésében rejlik, mégis jól érezhető.

A helyi értékek feltárása és gyűjtése nem végcél, hanem a társadalmunk megtartó erejének egyik eszköze. Ezért az értékgyűjtéshez kapcsolódó szakmai tevékenységek prioritása is nagyon fontos.

Az értékgyűjtés alulról felfelé építkező rendszerben történik. A települési értéktárak teszik meg az első lépést, hogy egy érték a rendszerbe bekerülhessen. A különlegességével, minőségével megkülönböztetésre méltó értékek később a megyei – esetünkben a Felvidéki Magyar Értéktárba, a csúcsteljesítménynek számítók pedig a Magyar Nemzeti Értéktárba kerülnek, kerülhetnek.

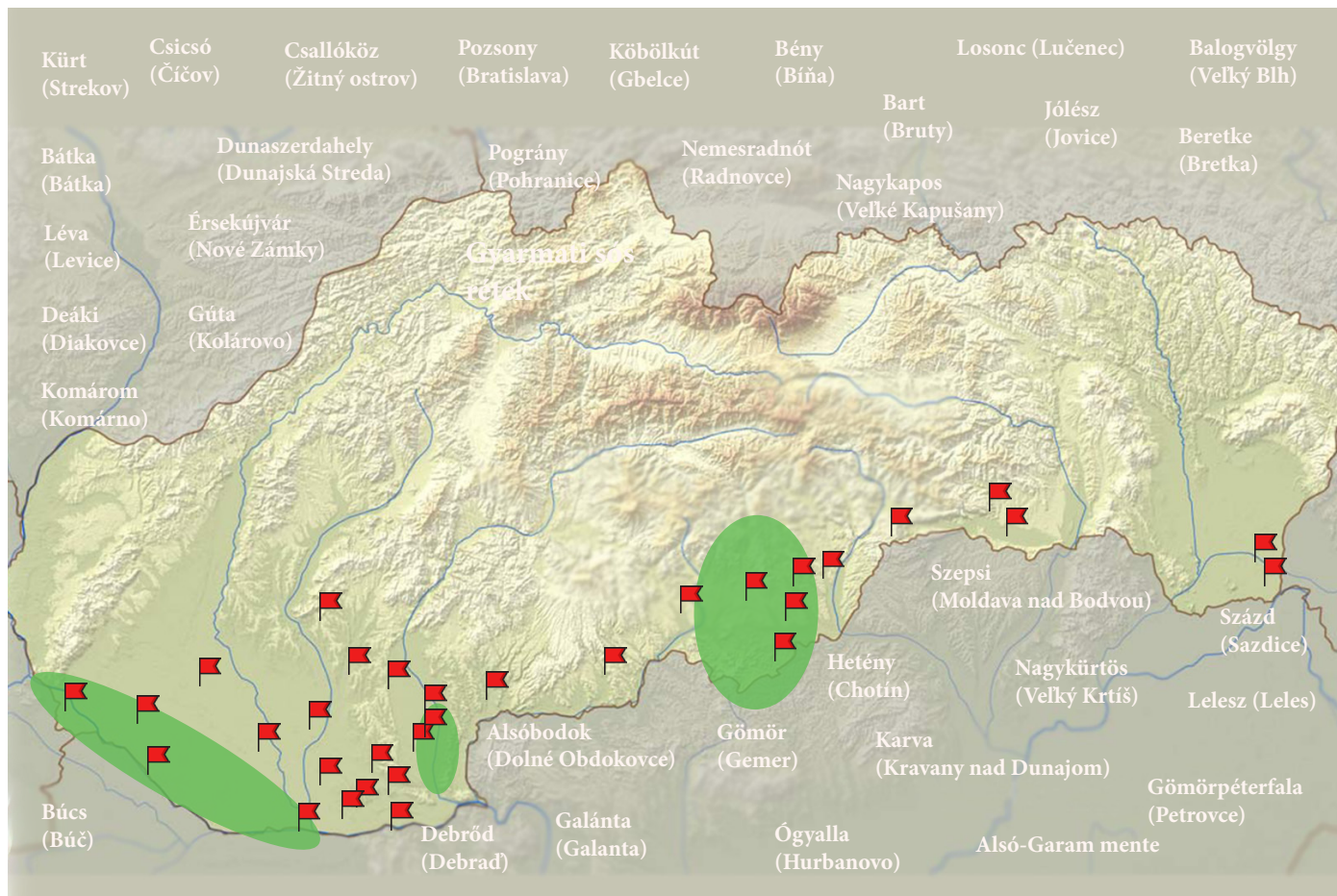
2015-ben a Felvidéki Magyar Nemzetresz Értéktár alapító okiratának aláírásával Varga Péter (Gazda PT), Bárdos Gyula (Csemadok), Jókai Tibor (SZMPSZ) és Huszár László (SZMMI) ünnepélyes keretek közt adták a világ tudtára, hogy az értékmentés, értékgyűjtés hivatalosan is létezik.

Bízunk benne, hogy Varga Péter és Huszár László elnöksége alatt elkezdődött munka az eddig bejegyzett értékekkel is láthatóvá, megfoghatóvá válik. Kiadványunk célja, hogy összegezze a Felvidék értékeit, melyek 2015–2021 közti időszakban kerültek be az értéktár adatbázisába. Az értéktárban folyó munka ekkor még gyerekcipőben járt, de a kezdeti lelkesedés elfedte a szakmai hiányosságokat.

Szeretnénk hinni, hogy az itt felsorakoztatott értékeink új lendületet, kedvet, ötletet és bátorítást adnak minden „értékszerető” olvasónak, hogy együtt dolgozva, gondolkodva, értékeink további feltárásával és bemutatásával gazdagodva büszke felvidéki magyarok legyünk!

PaedDr. Rancsó Andrea elnök
Felvidéki Értéktár Bizottság

Tartalom

A gömöri vakfutrinka Podbanistye-barlangban és környékén (Balogvölgy)	7
A hrussói struccpáfrányok (Balogvölgy).....	8
Losonc értékei.....	9
A Muskátli első, második és harmadik évfolyamának évkönyve Nemesradnótból (Balogvölgy).....	10
Az amatőr vers-és prózamondás, verséneklés és lírai színpadok mozgalma (Tompá Mihály Országos Verseny).....	11
Beretkei Református Árvaház.....	12
A csallóközi betlehemezés.....	13
Bíborpiros szép rózsza (Örökség) országos népzenei vetélkedő.....	14
Boholy János sakkgömbje.....	15
Cházár András életműve, jólési szülőháza.....	16
Csallóközi dudáshagyomány.....	17
Csemadok – Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség.....	18
Csengő Énekszó, a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági énekkarok országos fesztiválja.....	19
Csicsói értékei.....	20
Dr. Gürtler Dénes esperes munkássága és sírja.....	21

Duna Menti Tavasz, szlovákiai magyar országos gyermek báb- és színjátszófesztivál.....	22
Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivál.....	23
Esterházy János Zarándokközpont.....	24
FC DAC 1904.....	25
Felföldi Dalia Iskola – magyar nemzeti harcművészet.....	26
Felvidéki lapos-széles, dobozciterák.....	27
Felvidéki magyar értéktár (Szlovákiai magyar közművelődési digitális adattár).....	28
Felvidéki Népviseletes Babacsaládok Gyűjteménye.....	29
Feszty Árpád kulturális öröksége.....	30
Hérészes edények Nemesradnótról (Balogvölgy).....	31
Huszár László munkássága.....	32
Ipolyi Arnold Szlovákiai Magyar Népmesemondó Verseny.....	33
Kadosa Pál Zongoraverseny.....	34
Karvai templompark és a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelt római katolikus templom.....	35
Kincskeresők – helyi értékeket kutató diákok mozgalma.....	36
Kodály Zoltán emlékezete Galántán és Felvidéken.....	37
Komárom zenei értékei.....	38

Konkoly-Thege Miklós kulturális öröksége.....	39
Leleszi Premontrei Apátság.....	40
Medgyaszay István épített öröksége.....	41
Őszirózsa magyarnóta-énekesek országos versenye.....	42
Pál Dénes Balogvölgy múltja és hagyományai című kiadványa.....	43
Pogrányi értékek.....	44
Pósa Lajos nemzetnevelő szolgálata és Az Én Ujságom című gyermeklap.....	45
Pünkösdi sortáncjárás és vámkerék állítás.....	46
Somló Sándor (Hlavathy Ödön) életműve.....	47
Stampay János énekeskönyve.....	48
Szent Gotthard-híd.....	49
Szent László hagyománya Debrődön.....	50
Szlovákiai magyar citeramozgalom (Országos citeratalálkozók).....	51
Szlovákiai magyar kórusmozgalom (Kodály Napok).....	52
Tarczy Lajos munkássága.....	53
Tisztások Természetvédelmi Terület (Gyarmati sós rétek).....	54
Tündér Ilona.....	55
Ulman István és a Gömöri Kézművesek Társulása.....	56

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának. Csak az a miénk, amiért megdolgoztunk, esetleg megszenvedtünk.”
(Kodály Zoltán)

"Kultúra sa nedá zdediť. Kultúra predkov sa vyparí za jednu alebo dve generácie, ak si ju každá generácia znovu a znovu neosvojí. Máme len to, pre čo sme pracovali, možno trpeli."
"Je nás tak málo, že si nemôžeme dovoliť luxus negramotnosti."

(Zoltán Kodály)

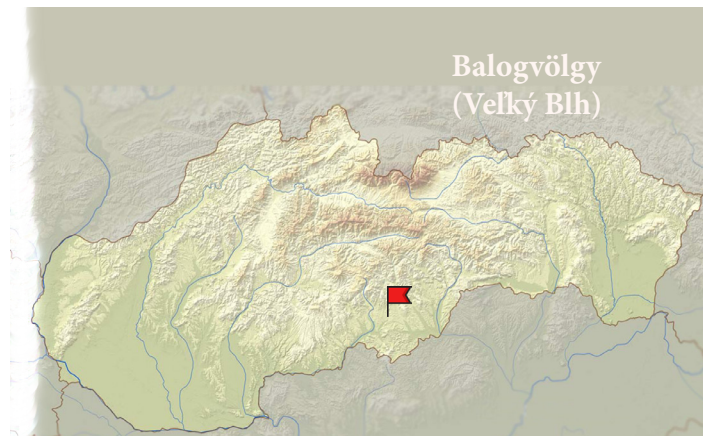

A gömöri vakfutrinka Podbanistye-barlangban és környékén (Balogvölgy)

Természeti környezet

A *Duvalius goemoeriensis*, vagyis a gömöri vakfutrinka a Derencsényi-karsztból, Gömörispánmező környékéről származik. Először 1922-ben írta le Bokor Elemér, aki három évvel korábban, 1919-ben járt a karszton és akkor észlelte ezt a rendkívüli bogárfajt. Az azóta végzett kutatások kiderítették, hogy elterjedése kizárólag a Derencsényi-karszt területére és közvetlen környezetére korlátozódik. A környék számos barlangjában megtalálták, legmesszebb 8 kilométerre északra a Burda-barlangban.

A gömöri vakfutrinka kizárólag a Derencsényi-karszt és környéke barlangjaiban él. Fő előfordulási helye azonban a Podbanistye-barlang.

Slepúch gemerský v jaskyni Podbanistye

Prírodné prostredie

Duvalius goemoeriensis alebo slepúch gemerský pochádza z Drienčanskeho krasu. Prvýkrát ho opísal v roku 1922 Elemér Bokor, ktorý navštívil kras o tri roky skôr, v roku 1919, a pozoroval tento výnimočný druh chrobáka. Výskum odvtedy ukázal, že jeho rozšírenie je obmedzené na oblasť Drienčanskeho krasu a jeho bezprostredné okolie. Bol nájdený vo viacerých jaskyniach v tejto oblasti, najvzdialenejšia z nich sa nachádza 8 km severne v jaskyni Burda.

Slepúch gemerský sa vyskytuje výlučne v jaskyniach Drienčanskeho krasu a jeho okolí. Jeho hlavným biotopom je však jaskyňa Podbanište.

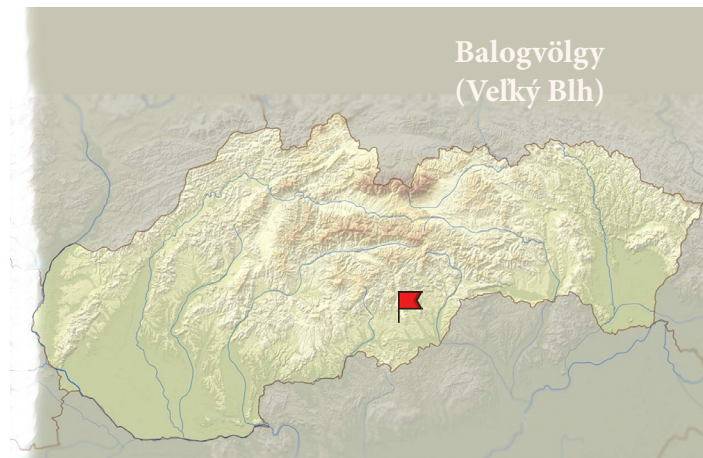

A hrussói struccpáfrányok (Balogvölgy)

Természeti környezet

Az európai struccpáfrány vagy egyszerűen struccpáfrány (*Matteuccia struthiopteris*) a valódi páfrányok osztályába tartozó növényfaj. 40–150 cm magas élő növény. Erőteljes gyöktörzse a talajban függőleges helyzetű, belőle tölcser alakba rendeződve hajtanak ki az akár 1,5 m-es magasságba ívelő asszimiláló levelek, melyek világoszöldek, kétszeresen szárnyasan összetettek, hosszúkás-lándzsás alakúak, a levélszárnyacskáik széle ép.

A hrussói struccpáfrányt a Balog-völgyében először Richter Aladár botanikus, egyetemi tanár észlelte, leírását 1888-ban tette közzé. 1991-ben nyilvánították védetté 2,8 hektáron.

Pštrosie paprade v Hrušovciach

Prírodné prostredie

Pštrosia papraď alebo jednoducho pštrosia papraď (*Matteuccia struthiopteris*) je druh rastliny z triedy pravých papradí. Je to 40-150 cm vysoká trvalka. Jeho mohutný koreňový systém je kolmo v pôde, z ktorého vyrastajú lievikovité asimilačné listy, ktoré môžu dosiahnuť výšku až 1,5 m. Listy sú svetlozelené, dvojkrídle, podlhovasto kopijovité, s neporušenými okrajmi listovej stopky.

Aladár Richter, botanik a univerzitný profesor, bol prvým človekom, ktorý pozoroval pštrosiu papraď v doline a v roku 1888 uverejnil jej opis.

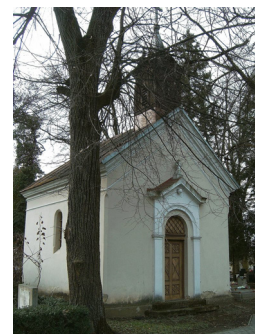
Losonc értékei

A losonci főgimnázium épülete
A losonci Kármán József emlékhelyek
A losonci Lechner villa
A losonci Ráday kriptá
A losonci református temető
A losonci református templom
A losonci Serly sírkápolna
Kubiny Ferenc háza Losoncon
Szabó Gyula Emlékház

Hodnoty mesta Lučenec

Budova hlavného gymnázia v Lučenci
Pamätné miesta Józsefa Kármána v Lučenci
Vila Lechner v Lučenci
Rádayova krypta v Lučenci
Reformovaný cintorín v Lučenci
Reformovaný kostol v Lučenci
Hrob Serlyho v Lučenci
Dom Ferenc Kubinyho v Lučenci
Pamätný dom Gyulu Szabóa

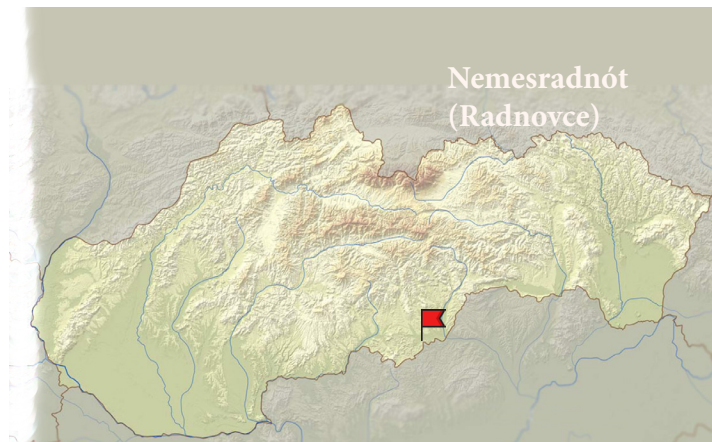

A Muskátli első, második és harmadik évfolyamának évkönyve Nemesradnótból (Balogvölgy)

Kulturális örökség

A Muskátli a havonta megjelenő Szózat elektronikus folyóirat melléklete. Homoly Erzső szerkesztésében Pósa Lajos szellemiségét ápolja. Nemesradnóton, Pósa Lajos szülőfalujában, a Lidike Pihenőház alkotóműhelyében készül havi rendszerességgel. Élteni Pósa Lajos, az eredeti magyar gyermekirodalom megteremtőjének a munkásságát, s új, friss tartalmat is közread. Első száma 2014. szeptemberében jelent meg. Hét rovatban (Hónapvers, Emlékezés, Irodalom, Valósmese, Pósa bácsi tarsolyából, Imádság, Természet) szebbnél szebb versekkel, mesékkel idézi meg nemcsak a kort, hanem örök emberi értékeinket. A folyóirat anyagai eddig két évkönyvben jelentek meg: először az első évfolyam, a másodikban a folyóirat második és harmadik évfolyamának anyagát gyűjtötték egybe.

Ročenka prvého, druhého a tretieho ročníka Muskátli z Radnoviec

Kultúrne dedičstvo

Muskátli je prílohou elektronického mesačníka Szózat. Vydal ju Erzső Homoly a zachováva ducha Lajosa Pósu. V Radnovciach, rodnej obci Lajosa Pósu, sa vyrába každý mesiac v dielni Domu odpočinku Lidike. Oslavuje dielo Lajosa Pósu, tvorca pôvodnej maďarskej detskej literatúry, a uverejňuje nový, svieži obsah. Prvé vydanie vyšlo v septembri 2014. V siedmich rubrikách (Mesačná báseň, Spomienka, Literatúra, Pravdivý príbeh, Z tašky strýca Pósu, Modlitba, Príroda) evokuje nielen dobu, ale aj naše večné ľudské hodnoty ďalšími krásnymi básňami a príbehmi. Doteraz bol časopis vydaný v dvoch ročníkach: prvá obsahuje prvý zväzok, v druhej sú zhromaždené materiály z druhého a tretieho zväzku časopisu.

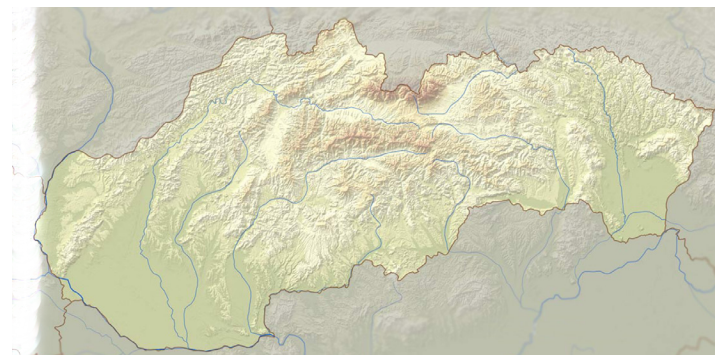

Az amatőr vers-és prózamondás, verséneklés és lírai színpadok mozgalma (Tompá Mihály Országos Verseny)

Kulturális örökség

A szlovákiai magyar amatőr vers-és prózamondás, verséneklés és lírai színpadok mozgalmát, a Tompa Mihály Országos Versenyt a Csema-dok Országos Tanácsa megbízásából a Csema-dok Rimaszombati Területi Választmánya szervezi társszervezőkkel: a Csema-dok területi választmányaival, a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézettel, a Szlo-vákiai Magyar Pedagógusok Szövetségével, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetségével és a Rimaszombati Gömör-Kishonti Népművelési Köz-ponttal. Felmenő rendszerű országos verseny, melynek jelentősége nemcsak minősítő, hanem szakmai jelleggel is bír. A felvidéki magyarság identitástudatának és kulturális örökségének megerősítését szolgálja.

Hnutie amatérskej recitácie poézie a prózy, spevu poézie a lyrických etáp (Národná súťaž Tompa Mihály)

Kultúrne dedičstvo

Celoštátnu súťaž Tompa Mihálya, hnutie amatérskej recitácie poézie a prózy, spevu poézie a lyrických etáp na Slovensku, organizuje z po-vezenia Csema-doku Krajský výbor Csema-doku Rimaszombat so spolu-organizátormi: Krajské volebné rady Csema-doku, Maďarský kultúrny inštitút na Slovensku, Združenie maďarských učiteľov na Slovensku, Združenie maďarských rodičov na Slovensku a Stredisko ľudovej kultúry Gömör-Kishonti v Rimavskej Sobote. Je to celoštátna súťaž s postu-povým systémom a jej význam je aj v odbornosti. Slúži na posilnenie pocitu identity a kultúrneho dedičstva Maďarov na Hornej Zemi.

Beretkei Református Árvaház

Épített környezet

„A beretkei sziklák azok a kövek, amelyek csodákat suttogva némán is beszédeselek [...], hallgassuk e néma sziklák beszédét a szeretet hatalmáról.”

Gérecz Lajos árvaházi igazgató

A Szlovenszkói és Kárpátaljai Egyetemes Református Egyház által létrehozott négy árvaház közül a beretkei volt az első egyetemes árvaház. Felállításának gondolatát 1928 májusában vetette fel Bácsy Gyula református lelkész, aki a rozsnyói gyógyfürdő szállodaépületének megvásárlását javasolta árvaház céljára. Ezt azonban a konvent elvetette. Ekkor Beretke földbirtokosnője, Tornallyay Margit – az ekkor már beretkei lelkész, Bácsy Gyula ösztönzésére – a református egyháznak ajándékozta egyik kastélyát. Ebben az épületben nyitotta meg kapuit 1929. október 31-én a Beretkei Református Árvaház.

Az intézménybe csak törvényes házasságból származó református árvákat, félárvaakat és később rendkívül rossz szociális helyzetben levő gyermekeket vettek fel. A gyermekek átlagos létszáma 30–40 között mozgott. Az intézmény igazgatója az első hat évben Bácsy Gyula volt, utána az intézmény vezetését rövid ideig Borza Zoltán ref. lelkész, majd a helyi református elemi iskola igazgatója, Gérecz Lajos vette át. Az árvaház a II. világháborúig működött.

Reformovaný sirotinec Bretke

Zastavané prostredie

"Skaly Bretky sú kamene, ktoré šepkajú zázraky a hovoria v tichu [...] počúvajme reč týchto tichých skál o sile lásky." *Lajos Gérecz, riaditeľ sirotinca*
Zo štyroch sirotincov, ktoré založila Univerzálna reformovaná cirkev Slovinkej a Karpatskej kotliny, bol Bretka prvým univerzálnym sirotincom. Myšlienku na jeho zriadenie vzniesol v máji 1928 reformovaný farár Gyula Bácsy, ktorý navrhol kúpu hotelovej budovy Ružinovských kúpeľov na účely sirotinca. Konvent to však zamietol. V tom čase majiteľka pozemkov v Bretke Margit Tornallyayová darovala jeden zo svojich hradov reformovanej cirkvi na podnet Gyulu Bácsyho, ktorý bol v tom čase už farárom v Bretke. Reformovaný sirotinec Bretke otvoril svoje brány v tejto budove 31. októbra 1929.

Do ústavu prijímali len reformované siroty, polosiroty a neskôr aj deti v mimoriadne zlých sociálnych pomeroch z legálnych manželstiev. Priemerný počet detí bol 30 až 40. Gyula Bácsy bol riaditeľom inštitúcie prvých šesť rokov, potom ju krátko viedol Zoltán Borza, ref. Po krátkom čase školu prevzal riaditeľ miestnej reformovanej základnej školy Lajos Gérecz. Sirotinec fungoval až do druhej svetovej vojny.

A csallóközi betlehemezés

Kulturális örökség

A karácsony népi megünneplésének igazi hangulatát a szokások, az ünnepi játékok és más népi hagyományok adták. Ilyen, néhol még napjainkban is élő, sokszor újjáéledő játék volt a Csallóközben is a betlehemezés. Karácsony táján megjelentek a házaknál a betlehemesek – ezzel is jelezték az ünnep közeledtét – s eljátszották Jézus születésének történetét. Kezdetben a templomban mutatták be ezeket a játékokat. Később az eredetileg latinul előadott vallási történet a templomból kikerülve átalakult szinte teljesen világi népi színjátszássá. Külsejében még megőrizte vallásos jellegét, de tartalmában már erősen világias, nevetgető jelenetekkel tarkított előadással kerekedett. Ógellén Tóth Lipótnál, Poldi bácsinál gyűjtött 1980 őszén Ág Tibor, Kovács Zsuzsannával és Huszár Lászlóval.

Betlehem na Žitnom ostrove

Kultúrne dedičstvo

Pravú atmosféru ľudového slávania Vianoc vytvárali zvyky, sviatočné hry a iné ľudové tradície. V regióne Žitného ostrova bola jednou z týchto hier jaslíčková pobožnosť, ktorá je stále živá a na niektorých miestach sa často obnovuje. Okolo Vianoc sa v domoch predvádzal betlehem - znak blížiacich sa sviatkov - a rozprával sa príbeh o narodení Ježiša. Spočiatku sa tieto hry hrali v kostole. Neskôr sa náboženský príbeh, pôvodne rozprávaný v latinčine, preniesol z kostola a premenil sa na takmer úplne svetskú ľudovú hru. Na pohľad si stále zachovala náboženský charakter, ale jej obsah sa zmenil na vysoko svetské predstavenie s úsmevnými scénami.

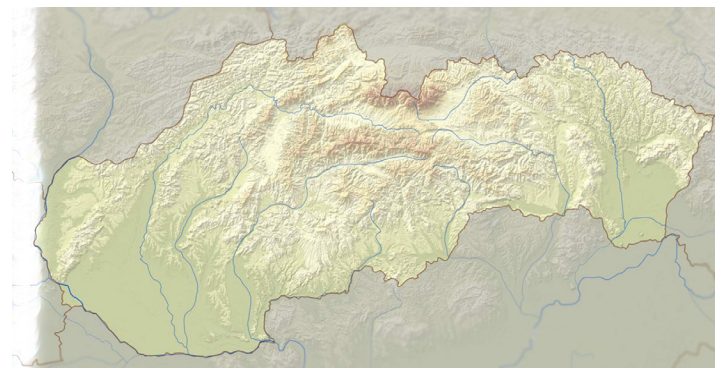

Bíborpiros szép rózsza (Örökség) országos népzenei vetélkedő

Kulturális örökség

A Bíborpiros szép rózsza a szlovákiai magyar népzene kedvelői és - művelői (népdalénekesek, népdalkörök, népi hangszeres szólisták és népi hangszeres együttesek) országos seregszemléje, vetélkedője. A vetélkedősorozat célja – az egykori, mára már fogalommá vált Tavasz szél eszméit folytatva – országos fórumot biztosítani népdalénekesek és népdalkörök, valamint népzenei hangszeres szólisták és zenekarok részére. Célja a népzenei mozgalom szakmai támogatása, ösztönzése és fejlesztése. A szakmai értékelések az egyes fordulók alkalmával visszajelzésül szolgálnak a résztvevők számára, megerősítve vagy irányt mutatva további tevékenységükhöz.

Fialovo-červená krásna ruža národná súťaž ľudových hudieb

Kultúrne dedičstvo

Bíborpiros szép rózsza je celoštátna súťaž pre milovníkov a interpretov maďarskej ľudovej hudby (ľudových spevákov, ľudových zborov, sólistov ľudových nástrojov a súborov ľudových nástrojov). Cieľom tohto súťažného cyklu je poskytnúť národné fórum pre ľudových spevákov a ľudové zbory, ako aj sólistov a orchestre ľudových nástrojov, a nadviazať tak na myšlienky niekdajšieho Jarného dychu, ktorý sa stal už pojmom. Jeho cieľom je podporovať, povzbudzovať a profesionálne rozvíjať ľudové hudobné hnutie. Odborné hodnotenia v každom kole poskytnú účastníkom spätnú väzbu, ktorá posilní alebo usmerní ich budúce aktivity.

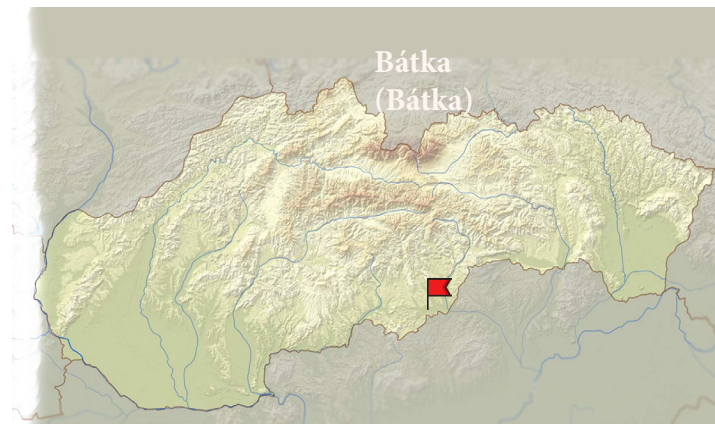
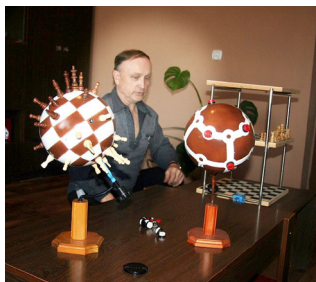

Boholy János sakkgömbje

Műszaki találmányok

A sakkgömb egy gömbfelületre helyezett hagyományos sakktábla (8x8+2 mező). A gömb szerkezetéből adódóan szélek és sarkak nélküli játékmazót kapunk, amelyen korlátlan lehetőség van a bábok legnagyobb hatásfokának eléréséhez. Mozgásukat csak egy másik báb akadályozhatja, nem állítja meg a sakktábla széle és a hagyományos értelemben vett sarokmezőn nem kerül hátrányos helyzetbe. A játékfelület a lehetőségek óriási tárháza, összetettebb gondolkozást és kreativitást kíván a játékostól, akinek csak az ellenfél tudásával kell szembeszállni a szélekkel és sarkakkal nem. Ez a játék fejleszti a térképítést, a kreativitást, csiszolja az emlékezetet, illetve kitartásra ösztönzi a használóját még akkor is, ha nem kíván élsportoló lenni. Aki magáévá teszi működési elveit, összetettebb látásmódját a mindennapi életben is kamatoztathatja.

Šachová guľa Jánosa Boholyho

Technické vynálezy

Šachová guľa je tradičná šachovnica (8x8+2 políčka) umiestnená na guľovom povrchu. Štruktúra gule poskytuje hraciu plochu bez hrán a rohov s neobmedzenými možnosťami na dosiahnutie maximálnej účinnosti figúrok. Ich pohybu môže brániť iba iná figúrka, nezastavuje ich hrana šachovnice a nie sú znevýhodnené rohový polom v tradičnom zmysle slova. Hracia plocha predstavuje obrovské možnosti, ktoré si vyžadujú komplexnejšie myslenie a kreativitu hráča, ktorý musí bojovať len so znalosťami súpera, nie s hranami a rohmi. Táto hra rozvíja priestorové videnie, kreativitu, ostrú pamäť a podporuje vytrvalosť, aj keď používateľ nechce byť vrcholovým športovcom. Tí, ktorí si osvoja jeho princípy fungovania, môžu svoju komplexnejšiu víziu využiť v každodennom živote.

Cházár András életműve, jóléshi szülőháza

Jólész
(Jovice)

Kulturális örökség

Cházár András szellemi hagyatéka kultúrtörténeti örökségünk, olyan speciális területen, mint az esélyegyenlőség, azon belül a gyógypedagógia – siketoktatás. Jólészen a szülőházából kialakított katolikus templom és emlékszoba mára a hallássérültek zarándokhelyévé vált. Cházár András reálistan látta korának hibáit és mindig felháborította őt az elvtelenség és a jogtalanság. A siketnémák taníthatóságáról írt műve miatt is ő tekinthető az esélyegyenlőség úttörőjének, a fogyatékkal élők első segítőjének. Kezdeményezése alapján jött létre az első gyógypedagógiai intézmény a történelmi Magyarország területén, Vácott: Váci Királyi Magyar Siketnéma Intézet. Az iskola immáron 215 éve a mai napig eredeti helyszínén működik, 1990-től Cházár András nevét viseli.

Životné dielo Andrása Cházára, jeho rodny dom

Kultúrne dedičstvo

Intelektuálne dedičstvo Andrása Cházára je našim kultúrnym dedičstvom v špeciálnej oblasti, akou je rovnosť, vrátane špeciálneho vzdelávania - výučby nepočujúcich. Katolícky kostol a pamätná izba v jeho rodnom dome sa stali pútnickým miestom pre sluchovo postihnutých. András Cházár realisticky vnímal zlyhania svojej doby a vždy sa pohoršoval nad nedostatkom zásad a práv. Je tiež považovaný za priekopníka bojov za rovnosť zdravotne postihnutých, pretože sa venoval vzdelávaniu hluchonemých. Z jeho iniciatívy vznikla v historickom Uhorsku prvá liečebná vzdelávacia inštitúcia vo Váci: Kráľovský maďarský ústav pre hluchonemých v meste Vác. Škola pôsobí na svojom pôvodnom mieste už 215 rokov a od roku 1990 nesie meno Andrása Cházára.

Csallóközi dudáshagyomány

Kulturális örökség

Csallóköz zenetörténetének jelentős része a dudáshagyomány, amely elválaszthatatlan a régió kultúrtörténetétől. A dudazene gyökerei évszázadokra nyúlnak vissza, és a huszadik századi népzenei gyűjtésekig archaikus állapotban maradt fenn. A szórakoztató táncalkalmak mellett a dudazene a népszokásokban is megjelent, része volt a legtöbb kalendáris és közösségi vagy egyéb, az emberélet fordulóihoz köthető csallóközi szokásnak (karácsony, farsang, lakodalmak stb.). A dudásnak és a dudazenének esetenként jól felismerhető ősi mágikus funkciója is volt. Ugyanakkor ezek a hagyományok elválaszthatatlanok a pásztorkodástól. A régió hatalmas vízjárta területein egy sajátos pásztorkultúra alakult ki, melynek egyik legmarkánsabb eleme volt a dudáshagyomány.

Tradícia dúd v regióne Chácharia

Kultúrne dedičstvo

Dudácka tradícia je významnou súčasťou hudobnej histórie Žitného ostrova a je neoddeliteľnou súčasťou kultúrnej histórie regiónu. Korene dudáckej hudby siahajú niekoľko storočí dozadu a v archaickom stave sa zachovala až do 20. storočia, keď sa začala zbierať pre ľudovú hudbu. Popri tanečnej zábave bolo hudba dúd aj súčasťou ľudových zvykov a bolo súčasťou väčšiny kalendárnych a obecných zvykov a iných medziľudských zvykov spojených s prelomom ľudského života (Vianoce, karneval, svadby atď.). Dudy a dudácka pieseň mali niekedy jasne rozpoznateľnú starovekú magickú funkciu. Tieto tradície sú však neoddeliteľné od pastierstva. Na rozľahlých vodných tokoch regiónu sa vyvinula špecifická pastierska kultúra, ktorej jedným z najvýraznejších prvkov bola tradícia dúd.

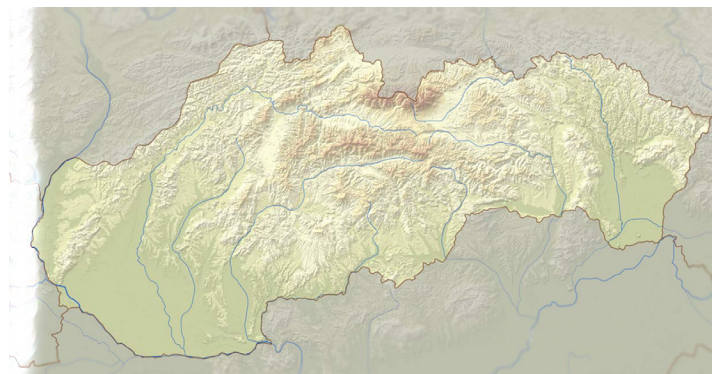

Csemadok – Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség

Kulturális örökség

2019-ben megalakulásának 70. évfordulójához érkezett a Csemadok, amely mindmáig a Kárpát-medencében élő magyarság legnagyobb kulturális és közművelődési szervezete. A Csemadok eredetileg egy hosszabb elnevezés mozaikszava: Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete (1948–1989). Idővel ez a meghatározás változott, de a Csemadok kifejezés megmaradt, hiszen így rögzült a felvidéki magyarság tudatában, és ezen a néven ismerik mindenütt. Megalakulása óta elsősorban kulturális és közművelődési feladatokat végez, és bár a kezdet kezdetén a kommunista hatalom politikai jellegű feladatokkal is igyekezett megbízni a szervezetet, a felvidéki magyarság azonban – a szocialista tömbön belül példátlan módon – a maga javára fordította a felkínált lehetőséget. Ez különösen a Csemadok-struktúra legelső és legtöbb embert megmozgató szintjeire vonatkozatható. Az 1989-es rendszerváltás idején is ez a kollektív bölcsesség döntött arról, hogy a szövetség nem csatlakozik semmilyen politikai és pártideológiához, hanem az egész felvidéki magyarság kultúrájának és közművelődésének az ügyét szolgálja.

Csemadok - Združenie slovenskej maďarskej spoločenskej a verejnej kultúry

Kultúrne dedičstvo

V roku 2019 Csemadok oslávila 70. výročie svojho založenia a stále je najväčšou kultúrnou a verejnou kultúrnou organizáciou Maďarov v Karpatskej kotline. (Csemadok-pôvodne Kultúrny zväz maďarských pracujúcich v Československu (1948-1989)). Výraz Csemadok však zostal, pretože sa zakotvil v povedomí maďarského obyvateľstva na Hornej Zeme a je pod týmto názvom známy všade. Od svojho založenia sa zaoberala predovšetkým kultúrnou a osvetovou činnosťou, a hoci sa komunistické orgány spoiatku snažili poveriť organizáciu politickými úlohami, Maďari z Uhorska - v rámci socialistickeho bloku bezprecedentným spôsobom - využili ponúknutú príležitosť vo svoj prospech. Týkalo sa to najmä najnižších a najpočetnejších úrovní štruktúry Csemadoku. Práve táto kolektívna múdrosť rozhodla aj počas zmeny režimu v roku 1989, že združenie nebude spojené so žiadnou politickou alebo stranickou ideológiou, ale bude slúžiť kultúre a verejnému vzdelávaniu všetkých obyvateľov maďarskej Vysočiny.

Csengő Énekszó, a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági énekkarok országos fesztiválja

Kulturális örökség

A kóruséneklés a zene eszközeivel műveli tagjait, jellembeli tulajdonságaikat nemesíti és nemzettudatukat erősíti.

A Csengő Énekszó – a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórusok országos fesztiválja 1969-től kerül megrendezésre Érsekújvárban, hároméves vetésforgóban. Életre hívója a Pozsonyi Népművelési Intézet Nemzetiségi Osztálya volt.

A Csengő Énekszó kétfordulós: járási és országos. Évfolyamonként 25–30 kórus méretet megmagát a járási fordulókban, közülük kerül ki 15–20 énekkar az országos fesztiválra. 2017-ben, szintén Érsekújvári helyszínnel, nem versenyszerű, hanem a kezdő kórusok munkáját tanácsadó szándékkal segítő fórumot szerveztek, amely azóta hároméves rendszerben valósul meg Vox Iuventutis címmel.

CSENGŐ ÉNEKSZÓ

Csengő Énekszó, národný festival maďarských detských a mládežníckych zborov na Slovensku

Kultúrne dedičstvo

Zborový spev kultivuje svojich členov prostredníctvom hudby, zušľachťuje ich charakter a posilňuje ich národné povedomie.

Celoštátna prehliadka maďarských detských a mládežníckych speváckych zborov na Slovensku sa koná od roku 1969 v trojročných intervaloch. Iniciovalo ho oddelenie národností Ústavu ľudovej kultúry v Bratislave.

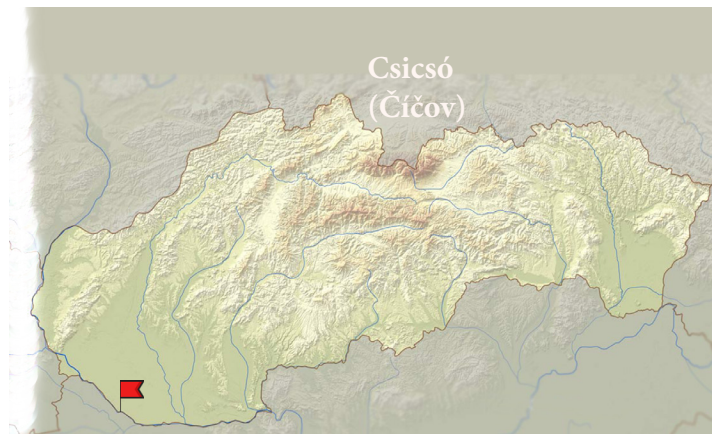
Festival sa koná v dvoch kolách. V okresných kolách súťaží 25–30 zborov, z ktorých sa na celoštátny festival dostane 15–20 zborov. V roku 2017 sa aj v Nových Zámkoch konalo fórum, ktoré nebolo súťažou, ale poradenstvom pre prácu začínajúcich zborov a odvtedy sa koná každé tri roky pod názvom Vox Iuventutis.

Csicsó értékei

Hét Vezér szoborpark
Csicsói református templom

Hodnoty v Čičove

Reformovaný kostol v Čičove
Park a socha siedmich vodcov

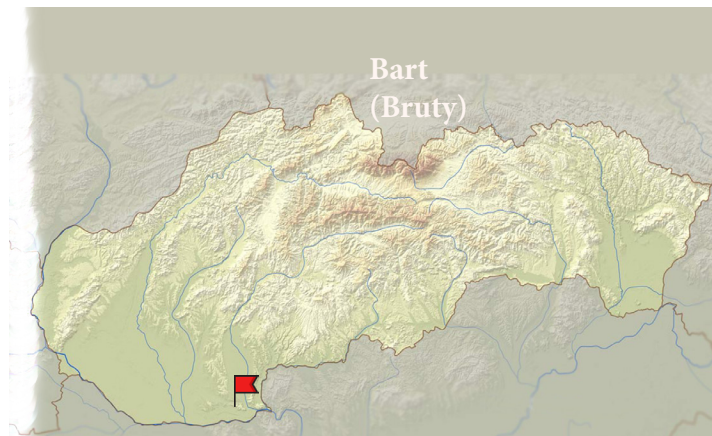

Dr. Gürtler Dénes esperes munkássága és sírja

Kulturális örökség

Dr. Gürtler Dénes 1881-ben született Zsélyen. Római katolikus esperes-plébános. Teológiai tanulmányait Esztergomban végezte, majd a budapesti tudományegyetemen a kánon-jog roktorává avatták. Egyházi tevékenysége mellett a felvidéki magyarság érdekében bekapcsolódott a politikába is, többször volt képviselőjelölt. 1921-ben a kommunisták mint ellenforradalmárt elhurcolták és halálraítélték. 1936-tól a szlovák tartománygyűlés képviselője. 1938-tól a Magyar Országgyűlésben az Egyesült Magyar Párt képviselője. 1942-ben a Magyar királyi kormány főtanácsosa, közben kinevezték körzeti dékánná. A Lovagkereszt rend és az Ország Védelmi Keresztjének kitüntetettje. Mint pap sokat tett a magyar hívőkért, politikusként a felvidéki magyarságért. 1944. december 31-én 63 éves korában hunyt el. A barti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Dielo a hrob diakona Dr. Dénesa Gürtlera

Kultúrne dedičstvo

Dr. Dénes Gürtler sa narodil v roku 1881 v Zsély. Bol rímskokatolíckym diakonom a kňazom. Teologické štúdiá ukončil v Ostrihome a bol vymenovaný za rektora kánonického práva na budapeštianskej univerzite vied. Okrem cirkevnej činnosti sa angažoval aj v politike v záujme maďarskej menšiny v Hornom Uhorsku a niekoľkokrát kandidoval do uhorského parlamentu. V roku 1921 ho komunisti deportovali ako kontrarevolucionára a odsúdili na trest smrti. Od roku 1936 bol poslancom Slovenského krajinského snemu. Od roku 1938 bol členom Zjednotenej maďarskej strany v maďarskom parlamente. V roku 1942 bol vymenovaný za hlavného poradcu maďarskej kráľovskej vlády a medzitým sa stal okresným dekanom. Bol vyznamenaný Rytierskym krížom a Krížom obrany republiky. Ako kňaz urobil veľa pre maďarských veriach, ako politik pre maďarský ľud na Hornej Zemi. Zomrel 31. decembra 1944 vo veku 63 rokov. Bol pochovaný na cintoríne v dedine Bruty.

Duna Menti Tavasz, szlovákiai magyar országos gyermek báb- és színjátszófesztivál

Kulturális örökség

A Duna Menti Tavasz, a szlovákiai magyarság legnagyobb gyermek báb- és színjátszófesztiválja. A színpad eszközeivel formálja a felnövekvő generáció a műveltségét és nemzettudatát. 1976 óta rendezik meg évi rendszerességgel. 1982-ig a Népművelési Intézet Nemzetiségi Osztálya, illetve a Dunaszerdahelyi Járási Népművelési Központ volt a rendezője, majd a Csemadok vette át. 2012-től a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet szervezi. A felmenő rendszerű fesztiválra évente mintegy 40-45 csapat jelentkezik, hat elődöntőn méretik meg magukat, s a zsűri 27-30 csapatot válogat be az országos döntőbe. Az amatőr gyermekbábozás, -színjátszás a csoportok és egyének (bábszólisták) egész évi alkotó tevékenységének bemutatkozása a bábjátékos, színjátszó és szerkesztett játékok kategóriában. A seregszemle az utóbbi években jelentős szerkezeti változáson esett át, az országos döntő saját királyával, kormányzójával, udvartartásával Mesevárossá alakult, hogy a csoportokat (a városlakókat) egybe tudja kovácsolni.

Duna Menti Tavasz, maďarský národný festival detských bábkových a divadelných súborov na Slovensku

Kultúrne dedičstvo

Duna Menti Tavasz, najväčší detský bábkový a divadelný festival na Slovensku. Koná sa každoročne od roku 1976 a je najväčším každoročným festivalom v rámci Maďarského bábkového a folklórneho festivalu v Maďarsku. Do roku 1982 ho organizovalo národnostné oddelenie Ústavu ľudovej kultúry a Okresné centrum ľudovej kultúry v Dunajskej Strede, potom ho prevzal Csemadok. Každý rok sa na festival prihlási približne 40-45 tímov, ktoré súťažia v šiestich semifinálových kolách a porota vyberie 27-30 tímov do národného finále. Amatérske detské bábkové divadlo a herectvo je celoročná prehliadka tvorivej práce skupín a jednotlivcov (bábkohercov) v kategóriách bábkového divadla, herectva a vymyslených hier. V posledných rokoch prešla šou veľkou štrukturálnou zmenou, národné finále má vlastného kráľa, guvernéra a dvor a je premenené na Rozprávkové mesto, ktoré má spojiť skupiny (obyvateľov mesta).

Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivál

Kulturális örökség

Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivált Szepsiben rendezik. A színjátszó csoportok klasszikus színdarab, népszínmű, esztrádműsor és dramatizált népi játék műfajokban jelentkezhetnek. Nem indulhatnak versenyben azok a győztes előadások, amelyek a Jókai Napok versenypogramjában sikeresen szerepeltek. A fesztivál hangulata kezdetektől fogva családias és meghitt. Ez a rendezvény a közösségépítésről, a hangulatról, a lelkesedésről, az együtt játszás örömről szól, nem a rivalizálásról. A fesztivál további munkára is ösztönzi az amatőr felvidéki színjátszókat. A színjátszás szerelmesei, kortól, foglalkozástól független amatőr színészek. A közönség is várja minden évben, hogy egy rövid időre kiszakadjon a monoton mindennapokból, elfeledkezzen gondokról és valami megmagyarázhatatlan energiaáramlás nyomán keletkezett többlettel a szívében-lelkében, feltöltődve, újrakezdhesse a hét-köznapi valóságát.

Egressyho národný dramatický festival

Kultúrne dedičstvo

Na Spiši sa koná Národný divadelný festival Egressyho. Herecké skupiny sa môžu uplatniť v žánroch klasickej drámy, ľudového divadla, estrády a dramatizovanej ľudovej hry. Atmosféra festivalu je od začiatku rodinná a komorná. Toto podujatie je o budovaní komunity, atmosfére, nadšení a radosť zo spoločnej hry, nie o rivalite. Festival tiež podporuje amatérskych divadelníkov z Hornej Zeme, aby pokračovali vo svojej práci. Sú to milovníci divadla, amatérski herci všetkých vekových kategórií a profesií. Každoročne sa aj diváci tešia na krátku prestávku od monotónnosti každodenného života, aby zabudli na svoje starosti a začali nanovo žiť realitu všedných dní s prebytkom energie v srdci a duši, ktorú im dodáva akýsi nevysvetliteľný tok energie.

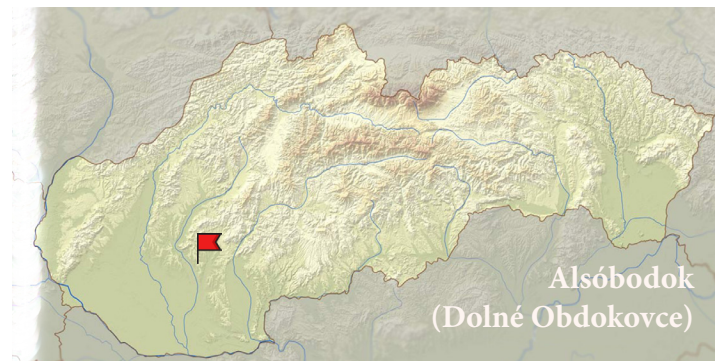

Esterházy János Zarándokközpont

Épített környezet

Gróf Esterházy János mártír politikus 1901. március 14-én született Nyitraújlakon. A (cseh)szlovákiai magyar közösség kiemelkedő politikusa volt, az egyetlen képviselő, aki nem szavazta meg a zsidók kitelepítését. A II. világháború után halálra ítélték, majd ezt az ítéletet életfogytiglanra „enyhítették”. A morvaországi mirovi börtönben hunyt el 1957. március 3-án. Paulisz Boldizsár, az Esterházy János Szülőföldjéért Egyesület alapító tagja, önerőből kápolna építésébe kezdett, hogy emléket állítson a felvidéki politikusnak. Az alsó, földbe süppedő szint sírboltot rejt, felső szintje bazilika szerű, kupolás, kereszt alaprajzú kápolna, mely a Szent Kereszt Felmagasztalása címet viseli. A freskók Lencsés Zsolt munkáját dicsérik. A kápolnát 2017. szeptember 15-én szentelték fel, ekkor helyezték el sírboltjában Esterházy János hamvait is, halála után 60 évvel, a krakkói érsek és több magyar, szlovák és cseh egyházi méltóság és közéleti szereplő jelenlétében. Egy évvel később elkészült a harangláb is, melynek három harangját Órbottyánban öntötték. A legnagyobbat Ferenc pápa áldotta meg Vatikánban. A kápolna (itt nyugszik az építető Paulisz Boldizsár is), a körülötte lévő emlékpark és épületegyüttes az Esterházy János Zarándokközpont.

Pútnické centrum Jánosa Esterházyho

Zastavané prostredie

Gróf János Esterházy, politik-mučeník, sa narodil 14. marca 1901 v meste Veľké Zálužie. Bol významným politikom maďarskej komunity na (českom) Slovensku a jediným poslancom, ktorý nehlasoval za vypovedanie Židov. Po druhej svetovej vojne bol odsúdený na trest smrti, ktorý bol neskôr zmenený na doživotie. Zomrel 3. marca 1957 vo väznici Mirov na Morave.

Boldizsár Paulisz, zakladajúci člen Spolku pre vlast' Jánosa Esterházyho, začal stavať kaplnku na pamiatku politika. V spodnom, zapustenom podlaží sa nachádza hrobka, zatiaľ čo horné podlažie je bazilikálna, kupolovitá, krížová kaplnka s názvom Povýšenie svätého kríža. Fresky chvália dielo Zsolta Lencsésa. Kaplnka bola vysvätená 15. septembra 2017, keď bol do jej hrobu uložený popol Jánosa Esterházyho, 60 rokov po jeho smrti, za prítomnosti krakovského arcibiskupa a viacerých maďarských, slovenských a českých cirkevných hodnostárov a verejných činiteľov. O rok neskôr bola dokončená zvonica s tromi zvonmi odliatymi v Órbottyáne. Najväčší z nich požehnal pápež František vo Vatikáne. Kaplnka (je tu pochovaný stavitel' Boldizsár Paulisz), okolitý pamätný park a komplex budov sú Pútnickým centrom Jánosa Esterházyho.

FC DAC 1904

Sport

Az FC DAC 1904 Dunaszerdahely labdarúgó-egyesülete. A sportegyesületet 1904-ben alapították Dunaszerdahelyi Atlétikai Club (DAC) néven. A labdarúgás csak 1909-től vált a DAC részévé, amikor a város főszolgabírója, Vermes Ferenc elnökletével megalakult a Dunaszerdahelyi Sport Egyesület (DSE). A trianoni békeszerződés után a sportegyesület újból felvette a DAC nevet, ezzel is dacolt a korabeli politikával. A klub igazi sikereit az 1980-as években érte el. 1987-ben megnyerték a szlovák labdarúgókupát, így a csapat kijutott a nemzetközi porondra. Az együttes legjelentősebb ellenfele az 1988/89-es UEFA-kupa küzdelem sorozatában az FC Bayern München csapata volt. Igaz, a bajor klub megállította a DAC-legénységet, de a szerdahelyi rangadó nézőcsúcsot hozott a DAC-stadionba. 2014-től FC DAC 1904 néven szerepel a bajnokságban.

FC DAC 1904

Šport

FC DAC 1904 je futbalový klub mesta Dunajská Streda. Športový klub bol založený v roku 1904 ako Dunaszerdahely Athletic Club (DAC). Futbal sa stal súčasťou DAC až v roku 1909, keď bol založený Dunaszerdahely Sports Association (DSE) pod vedením hlavného mestského komorníka Ferenca Vermesa. Po Trianonskej zmluve sa športový klub vrátil k názvu DAC, čím sa vzoprel vtedajšej politike. Skutočný úspech klubu prišiel v 80. rokoch. V roku 1987 vyhrali Slovenský futbalový pohár a kvalifikovali sa na medzinárodnú scénu. Najvýraznejšími súpermi klubu v Pohári UEFA 1988/89 bol FC Bayern Mníchov. Pravda, bavorský klub zastavil, ale zápas priniesol na štadión DAC rekordný počet divákov. Od roku 2014 je klub známy ako FC DAC 1904.

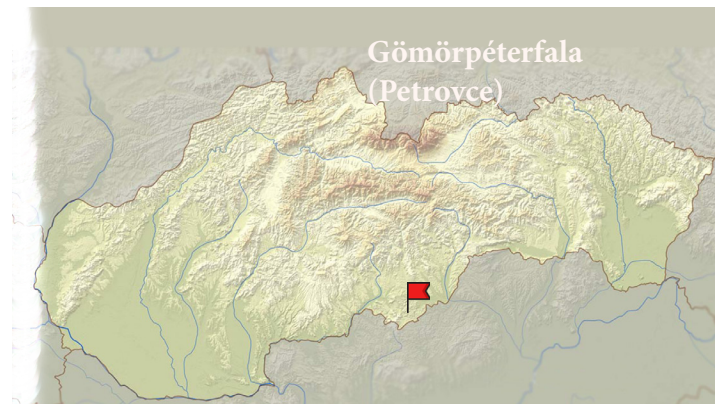
Felföldi Dalia Iskola – magyar nemzeti harcművészet

Kulturális örökség

A Felföldi Dalia Iskola a mai értelembbe vett harcművészetként a hagyományban fellelhető, rendszerezett, módszertanilag felállított gyakorlatokkal élővé teszi a küzdelmi, harci típusú hagyományt.

Az élő, mozgásos örökség formálásának nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt fontos szerepe van. A Felföldi Dalia Iskola céljai közé tartozik, hogy „hagyományörző” közösségeket alakítson, népszerűsítse a magyar harci testkultúrát. Fontos, hogy egy bizonyos formában „színpadra” vigye az egyes elemeket, mivel így mutathatja be a nemzeti kincseinket. A Felföldi Dalia Iskola célja, hogy testben, lélekben és szellemben is formálja az egyént. Ez a „színpadon” az egyén testtartásában is megmutatkozik.

A Felföldi Dalia Iskola harcművészet és nem sport. Nemcsak testi gyakorlatokkal foglalkozik, hanem az egyén lelki, szellemi állapotával is. A helyes lelki állapot megteremtéséhez szolgál a hagyományunk ágának átfogó ismerete (történelem, népdal, közmondások, kézművesség, stb.). Maga a közösség alkotja azt a szellemi műhelyt, amelyben ki tud teljesedni a test és lélek és fejlődése is lehetővé válik. Ezen egymásra hatások az egyén jellemét formálják.

Maďarské národné bojové umenie

Kultúrne dedičstvo

Škola Felföldi Dalia ako bojové umenie v modernom zmysle slova oživuje tradíciu boja a bojovania systematickými, metodicky zostavenými cvičeniami.

Cieľom školy Felföldi Dalia je vytvárať "tradičné" komunity a propagovať maďarskú kultúru bojových umení. Je dôležité "inscenovať" prvky v určitej podobe, pretože tak sa prezentujú naše národné poklady. Cieľom školy je formovať telo, myseľ a ducha jednotlivca. To sa odráža v postoji jednotlivca na "javisku".

Škola sa zaoberá bojovým umením, nie športom. Nejde len o fyzické cvičenia, ale aj o duchovný a duševný stav jednotlivca. Na vytvorenie správneho duševného rozpoloženia je potrebné mať komplexné vedomosti o odboroch našej tradície (história, ľudové piesne, príslovia, remeslá atď.). Samotné spoločenstvo je duchovnou dielňou, v ktorej sa telo a duša môžu rozvíjať a rásť. Tieto interakcie formujú charakter jednotlivca.

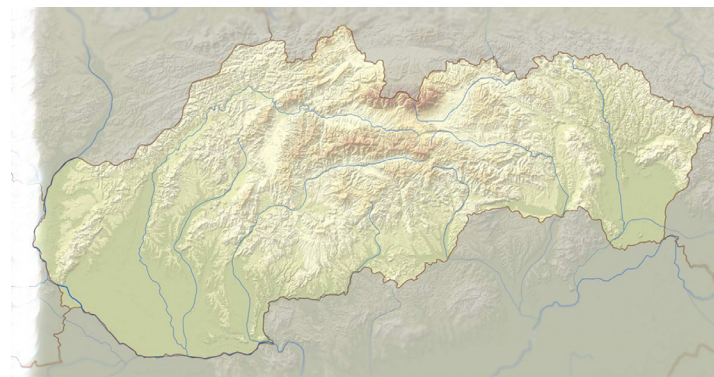

Felvidéki lapos-széles, dobozciterák

Kulturális örökség

A magyar asztali citerával kevés népi hangszer vetekedhet népszerűségében. A 19. század végén, a 20. század elején a magyarlakta falvakban igen sok házban akadt ilyen hangszer, vagy hangszeren játszani tudó személy. Vidéken ebben a korban a citera vagy asztali tambura a családi muzsika megtestesítője. Szinte az egyedüli hangszeres zenei szórakozás forrása volt az egyszerű falusi otthonokban. Pásztorok, földművelő parasztok, kétkezi munkások kezében, természetesen akadt furulya, duda, tekerő, tambura is, de nagyságrendekkel kevesebb, mint citera. Ezt bizonyítják a múzeumi gyűjtemények és még a ma is föllelhető egyedi történeti darabok. Borsi Ferencnek a több mint tíz éve folyó formai-szerkezeti kutatása nyomán mintegy 500 citera – fotókkal és adatlapokkal történő dokumentálásával – számos citeratípus földrajzi elterjedtségét sikerült körvonalazni. A széles-lapos típusú hasáb, doboz citerák méretarányai egyértelműen meghatározzák a Felvidékre jellemző hasáb alakú citerát.

Stolná zobcová citara

Kultúrne dedičstvo

Máloktorý ľudový nástroj sa svojou popularitou vyrovná maďarskej stolnej zobcovej citare. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia bolo v maďarských dedinách veľa domov, kde boli tieto nástroje k dispozícii alebo kde na nich mohli ľudia hrať. Vo vidieckych oblastiach bola v tomto období stelesnením rodinnej hudby citara alebo stolová tamburína. Bol to takmer jediný zdroj hudobnej zábavy v jednoduchých dedinských domoch. V rukách pastierov, roľníkov a manuálne pracujúcich ľudí boli, samozrejme, flauty, dudy, sláčikové nástroje a tambury, ale tiež rádo menej ako citary. Svedčia o tom zbierky múzeí a dokonca aj unikátne historické kúsky, ktoré sa dajú nájsť aj dnes.

Ferenc Borsi vo svojom viac ako desaťročnom výskume tvaru a štruktúry citier zdokumentoval geografické rozšírenie viacerých typov citier, pričom zdokumentoval približne 500 citier s fotografiami a údajmi.

Felvidéki magyar értéktár (Szlovákiai magyar közművelődési digitális adattár)

Kulturális örökség

A Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet, Huszár László (1951–1921) igazgatása alatt 2006-ban kezdte feldolgozni a felvidéki magyarság körében 1950-től végzett népzenei, néptánc, közművelődési gyűjtéseket, amelyekhez fokozatosan további kategóriák kerültek (szövegfolklor, népi játékok). 2013-tól az adatbázishoz az emlékhelyek, publikációk, rendezvények, valamint a Csemadok közösségeinek adatbázisait csatlakoztatták. A 32 kategória folyamatosan bővülő internetes szakadatbázisában közel 45 000 adat érhető el. Szerkezete: Folklor adattár; Közművelődési adattár; Értéktár; Dokumentumok; Értéktérkép; Településmustra. A Felvidéki Település-mustra összesítő adatlap 28 (az egyes településekhez köthető) szakadatbázis adatait jeleníti meg azzal a céllal, hogy az értékkategóriák alapján közösségeink megtalálják a Felvidéken végzett gyűjtések, kutatások adatait, és azokat hasznosítani tudják közösségi céljaikban.

Verejný depozitár maďarských hodnôt na Slovensku

Kultúrne dedičstvo

V roku 2006 začal Ústav maďarskej kultúry na Slovensku pod vedením László Huszára (1951-1921) spracovávať zbierky ľudovej hudby, ľudového tanca a verejnej kultúry maďarského obyvateľstva Uhorska od roku 1950, ku ktorým postupne pribudli ďalšie kategórie (textový folklor, ľudové hry). 32 kategórii sa neustále rozširuje a online je k dispozícii takmer 45 000 záznamov. Agregatívny list Felvidéki Településmustra zobrazuje údaje z 28 špecializovaných databáz (prepojených s jednotlivými sídlami) s cieľom umožniť obciam nájsť údaje o zbierkach a výskumoch v regióne Horná Zem na základe hodnotových kategórií a využiť ich na komunitné účely.

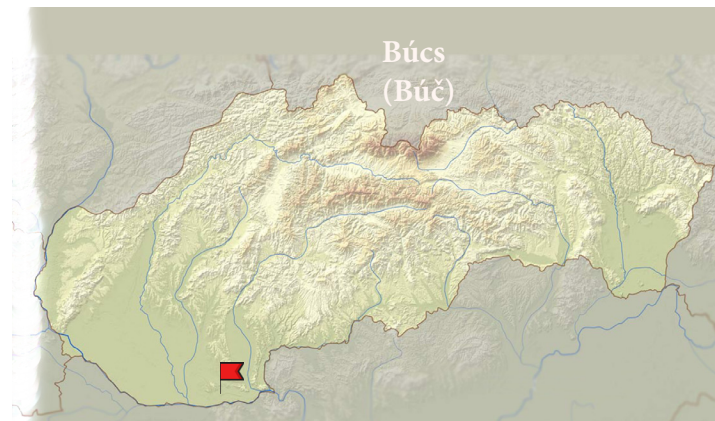

Felvidéki Népviseletes Babacsaládok Gyűjteménye

Kulturális örökség

A felvidéki népviseletes babacsaládok gyűjteménye és búcsi Babamúzeum szerepe a szlovákiai magyar kultúra megőrzése és bemutatása terén vitathatatlan. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége – Óvodapedagógusok Országos Társulása által megálmodott és létrehozott gyűjteményt Szobiné Kerekes Eszter gondozza, aki sokat tesz a gyűjtemény megőrzéséért és gyarapításáért. A babacsaládokat (esetenként annak csak egy részét) az idők során több száz kiállítás keretében mutatták be szerte a Kárpát-medencében, de járt Strasbourgban, Hannoverben és Brűnnben is.

A babacsalád-gyűjtemény és a múzeum létrehozása érdekében megvalósult összefogás példaértékű. A kezdetektől népművészek, néprajzkutatók és civilek egész sora állt Szobiné Kerekes Eszter és a Kultúráért és Turizmusért Társulás mellé a nemes cél érdekében. Ennek köszönhetően nyílt meg 2010-ben a Babamúzeum, amely méltó helyszínt biztosít a kiállításnak.

Zbierka bábik v krojoch

Kultúrne dedičstvo

Úloha zbierky krojovaných bábkarských rodín z Hornej Zeme a Múzea bábkarských rodín v Búči pri zachovávaní a prezentácii maďarskej kultúry na Slovensku je nesporná. Zbierku navrhol a vytvoril Zväz maďarských pedagógov na Slovensku - Celoštátny zväz učiteľov materských škôl a spravuje ju Eszter Szobiné Kerekes, ktorá sa významne zaslúžila o jej zachovanie a obohatenie. Bábkové rodiny (niekedy len ich časť) boli vystavené na stovkách výstav v celej Karpatskej kotline, ale navštívila aj Štrasburg, Hannover a Brno.

Spolupráca medzi zbierkou bábik a múzeom je príkladná. Od samého začiatku stála pri Eszter Szobi a Združení pre kultúru a cestovný ruch celá rada ľudových umelcov, etnografov a občiansky angažovaných ľudí, ktorí podporovali tento ušľachtilý cieľ. Vďaka tomuto úsiliu bolo v roku 2010 otvorené Múzeum bábik, ktoré je dôstojným miestom pre výstavu.

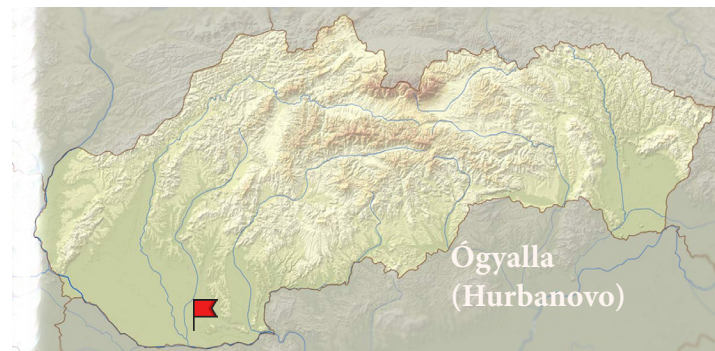

Feszty Árpád kulturális öröksége

Kulturális örökség

Feszty Árpád (született: Rehrenbeck Árpád Szilveszter, Ógyalla, 1856. december 1. – Lovran, 1914. június 1.). A Feszty név apja keresztnévének (Szilveszter, Veszti bácsi) becézéséből származik. Feszty Árpád a müncheni és bécsi Képzőművészeti Akadémián végzett tanulmányai után közel három és fél évtizedig Budapesten élt és alkotott rendkívül népszerű és ünnepeelt festőművészként. Feszty Árpádot születési helyén kívül is számtalan emlék köti Felvidékhez. Kedvelt festői motívuma volt egy egykori barokk kőhíd a Zsitva egyik oldalága, az Ibolyás-patak fölött, melyet számos alkalommal megörökített. Ha a festő el akart rejtőzni a főváros nyüzsgése elől kingyesi mocsárvilágban lévő tanyájára vonult el. Számos festményt készített itt, így a Magyarok bejövetele körkép vázlatainak egy részét is. A festőművész a Feszty család ógyallai kriptájában nyugszik.

Az ógyallai magyar tannyelvű iskola 2006. IX. 1-je óta viseli nevét. A névadó festőművészt ábrázoló, Darázs Rozália által készített dombormű az iskola egyik pavilonjában és a sírboltban is megtalálható. Az intézmény fontosnak tartja a hagyományőrzést, így például minden decemberben Feszty-hetet rendeznek.

Kultúrne dedičstvo Árpáda Fesztyho

Kultúrne dedičstvo

Árpád Feszty (narodený: Szilveszter Árpád Rehrenbeck, Ógyalla, 1. decembra 1856 - Lovran, 1. júna 1914) Meno Feszty pochádza z priezviska krstného mena jeho otca (Szilveszter, Veszti bácsi). Po štúdiu na Akadémii výtvarných umení v Mníchove a vo Viedni Árpád Feszty žil a pôsobil v Budapešti takmer tri a pol desaťročia ako veľmi obľúbený a uznávaný maliar. Árpád Feszty má nespočetné množstvo spomienok na región mimo svojho rodiska. Obľúbeným maliarskym motívom bol bývalý barokový kamenný most cez potok Ibolyás, rameno Zsitvy, ktorý viackrát zachytil. Keď sa chcel maliar ukryť pred ruchom hlavného mesta, utiahol sa na svoju farmu v močariskách Kingyes. Vytvoril tu mnoho obrazov vrátane niektorých skíc pre panorámu Vstup Maďarov. Umelec je pochovaný v rodinnej krypte Fesztyovcov v Hurbanove.

Škola s vyučovacím jazykom maďarským v Hurbanove nesie jeho meno od 1. septembra 2006. Reliéf rovnomenného maliara, ktorý vytvorila Rozália Darázs, sa nachádza v jednom z pavilónov školy a v hrobke. Inštitúcia prikladá veľký význam zachovávaní tradícií, napríklad tým, že každý rok v decembri organizuje Týždeň Fesztyho.

Hérészes edények Nemesradnótról (Balogvölgy)

Kulturális örökség

A Magyar Néprajzi Lexikon szerint a hérész a lakodalom befejező aktusainak egyike: azaz a menyasszony násznépének látogatása a vőlegényes háznál. Ez a több napon át tartó lakodalomban a második napon történt, minthogy célja a háztól elvitt, menyecskévé lett menyasszony megtekintése. A tréfás szokások az egész lakodalom alatt és után is sokszor pajzán hangulatban zajlottak. Ezt kopírozzák a hérészes edények is, amelyek a nőt és a férfit meztelenül ábrázolják. Budapesten, a Néprajzi Múzeumban három ilyen korsót őriznek, amelyek 1931-ben kerültek oda Nemesradnótról. Feltételezhetően Rimaszombatban vagy Fazekaszsaluzsányban készültek, bizonyos Endler Jenőtől gyűjtötték.

Kerámika v Radnoviec

Kultúrne dedičstvo

Podľa maďarského etnografického slovníka je heraldika jedným zo záverečných aktov svadby: návšteva svadobnej hostiny nevesty v dome ženicha. Urobilo sa to na druhý deň svadby, ktorá trvala niekoľko dní, pretože cieľom bolo navštíviť nevestu, ktorá bola vzatá z domu a stala sa nevestou. Zlomyselné zvyky sa často niesli v zlomyselnej atmosfére počas celej svadby aj po nej. To sa odráža aj na svadobných nádobách, ktoré zobrazujú ženu a muža nahých. V Budapešti má Etnografické múzeum tri takéto džbány, ktoré tam boli privezené z Radnoviec v roku 1931. Predpokladá sa, že boli vyrobené v Rimavskej Sobote alebo Fazekaszsaluzsány a zozbierané od istého Jenőa Endlera.

Huszár László munkássága

Kulturális örökség

Huszár László (Réte, 1951. október 31. – 2021. február 8.) szlovákiai magyar művelődésszervező, a felvidéki magyar kulturális élet egyik legjelesebb alakja. Középiskolai tanulmányai elvégzése után a Csemadok kötelékében dolgozott, több funkcióban, Pozsonyban majd Dunaszerdahelyen. Fokozatosan alakította ki a Csemadok Művelődési Intézetét, melynek megteremtette nemcsak az anyagi feltételeit, hanem a jogi alapjait is a Csemadokon belül. 2013-tól a Csemadok Művelődési Intézete Szlovákiai Magyar Művelődési Intézetre változtatta a nevét – amit bizonyos törvénymódosítások tettek szükségessé –, de továbbra is a Csemadok oltalma alatt tevékenykedik. Huszár László munkássága során, számos értékekkel gazdagodott a felvidéki emlékhelyeket megjelenítő digitális adatbázis, az elektronikus kiadványtár, a kép-, hang- és videó-adatbázis, vagy a pótolhatatlan folklór adattár.

Előadóként és résztvevőként is aktívan részt vett szakmai konferenciákon, rendszeresen adott hírt minden programról, történésről, ami a szlovákiai magyarság kulturális életét gazdagította. Huszár László értékmegőrző, kultúrárköztető és -teremtő munkássága Kárpát-medence-szerte követendő példaként állt a kulturális szakemberek előtt.

Dielo Lászlóa Huszára

Kultúrne dedičstvo

László Huszár (Réte, 31. októbra 1951 - 8. februára 2021) bol maďarským kultúrnym organizátorom a jeden z najvýznamnejších osobností maďarského kultúrneho života na Slovensku. Po ukončení stredoškolských štúdií pracoval pre Csemadok na rôznych pozíciách v Bratislave a potom v Dunajskej Strede. V roku 2013 sa Kultúrny inštitút Csemadoku premenoval na Ústav kultúry Slovákov a Maďarov - zmena bola nevyhnutná na základe niektorých zmien v zákone -, ale naďalej pôsobí pod záštitou Csemadoku. Počas svojho pôsobenia László Huszár aj ako bývalý riaditeľ Slovenského maďarského kultúrneho inštitútu desaťročia mobilizoval aj tú najmenšiu maďarskú komunitu, aby hľadala svoje hodnoty a tradície. Vďaka jeho práci sa digitálna databáza pamätných miest na Hornej Zemi, elektronická knižnica publikácií, obrazová, zvuková a videobáza a nenahraditeľný folklórny archív obohatili o množstvo pokladov.

Ako prednášateľ a účastník sa aktívne zúčastňoval na odborných konferenciách a pravidelne informoval o všetkých programoch a podujatiach, ktoré obohacovali kultúrny život maďarskej komunity na Slovensku. Práca Lászlóa Huszára pri zachovávaní, propagácii a tvorbe kultúry je príkladom pre kultúrnych pracovníkov v celej Karpatskej kotline.

Ipolyi Arnold Szlovákiai Magyar Népmesemondó Verseny

Kulturális örökség

A kiemelkedő néprajzkutató és folklórgyűjtő, Ipolyi Arnold tiszteletére rendezett népmesemondó verseny célja a magyar népmesekincs hagyományos előadásmódjának népszerűsítése. Az ötletgazda, a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet, 2009-ben először a Duna Menti Tavasz részeként, Dunaszerdahelyen szervezte meg. A második évfolyam ugyancsak Dunaszerdahelyen, a DMT nulladik napjaként került megrendezésre. A versenyt az első évfolyamtól fogva öt kategóriában hirdetik meg (óvodások, alapiskolák alsó tagozatos tanulói, alapiskolák felső tagozatos tanulói, középiskolák tanulói, felnőttek), melynek felétele, hogy a jelentkezők szlovákiai illetőségűek legyenek. Kétfordulós versenyként szerveződik, nyolc elődöntő után kerül sor az országos döntőre, amely 2012-től évről évre Rozsnyón kerül megrendezésre. A területi elődöntőknek is stabil helyszínei vannak, a települések önkormányzatai felvállalják évenkénti megrendezésüket. Az Ipoly Arnold Magyar Népmesemondó Verseny a Kárpát-medence elismert népmesemondó versenyévé vált, hiszen évente mintegy 700 népmesemondó alapiskolás gyermeket vonzott a népmese bűvöletébe.

A fejlődés a résztvevők számarányában és a produkciók színvonalában mérhetőek, de jelentős változások történtek a műfaj értelmezése és népszerűsítése terén is.

Súťaž v prednese maďarských ľudových rozprávok Arnolda Ipolyiho na Slovensku

Kultúrne dedičstvo

Cieľom súťaže ľudových rozprávok na počesť Arnolda Ipolyiho, významného etnografa a zberateľa folklóru, je podporiť tradičné predvádzanie maďarských ľudových rozprávok. Prvýkrát ho zorganizoval Maďarský kultúrny inštitút na Slovensku v roku 2009 v Dunajskej Strede ako súčasť Dunajskej jari. Druhý ročník sa tiež konal v meste, v nultý deň DMT. Od prvého ročníka sa súťaž organizuje v piatich kategóriách (materské školy, žiaci základných škôl, žiaci základných škôl, žiaci stredných škôl, dospelí), pričom podmienkou je, aby uchádzači mali trvalý pobyt na Slovensku. Súťaž je organizovaná ako dvojkolová, po ôsmich semifinálových kolách nasleduje celoštátne finále, ktoré sa od roku 2012 koná v Rožňave. Regionálne semifinále sa tiež koná na stabilných miestach, pričom každoročne ich organizujú obce. Súťaž v prednese maďarskej ľudovej rozprávky Arnolda Ipolyiho sa stala renomovanou súťažou v Karpatskej kotline, ktorá každoročne priláka približne 700 žiakov základných škôl. Pokrok sa dá merať počtom účastníkov a kvalitou predstavení, ale došlo aj k výrazným zmenám v interpretácii a propagácii tohto žánru.

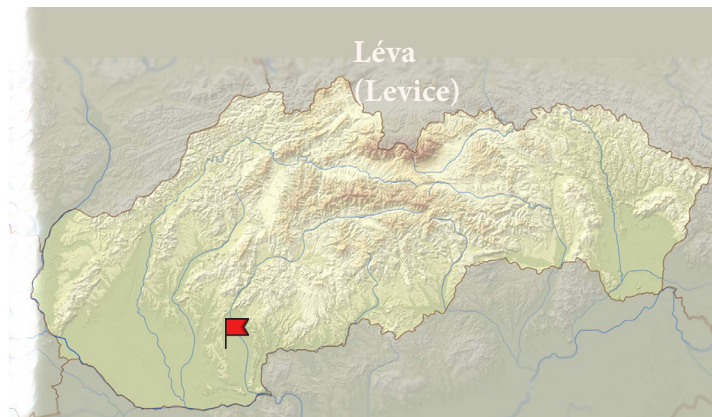

Kadosa Pál Zongoraverseny

Kulturális örökség

Kadosa (Weisz) Pál (1903, Léva – 1983, Budapest) generációjának egyik legnagyobb zongoraművésze, zenepedagógusa, zeneszerzője, az 1945 utáni magyar zeneélet egyik vezető személyisége. Kadosa Pál neve és alkotómunkássága Szlovákiában 1993-tól került a köztudatba, amikor a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága Kadosa születésének 90. és halálának 10. évfordulója alkalmából első alkalommal meghirdette a Kadosa Pál Zongoraversenyt. A két évente megrendezésre kerülő verseny színhelye Léva, Kadosa Pál szülővárosa. A zongoraversenynek ezidáig összesen tizennégy évfolyama valósult meg, melyek keretén belül a résztvevők Kadosán kívül jelentős magyar zenei személyiségek (Bartók, Kodály, Liszt) szellemiségét is felidézték. A Kadosa Pál Zongoraverseny egyes évfolyamain zeneiskolát végző (végzett) diákok vagy egyéb foglalkozásbéli – kivéve konzervatóriumot és zeneművészeti főiskolát végző (végzett) – hallgatók vehetnek részt. A zongoraversenynek Szlovákiában fontos szakmai és társadalmi küldetése van. Mindenekelőtt kiemelkedő a tehetséggondozó küldetése, feltérképezi és támogatja a hazai tehetségeket, emellett lehetőséget nyújt a hazai pedagógusok szakmai találkozására is.

Klavírna súťaž Paula Kadosu

Kultúrne dedičstvo

Pál Kadosa (Weisz) (1903, Levice -1983, Budapest) bol jedným z najväčších klaviristov, hudobných pedagógov a skladateľov svojej generácie a jednou z vedúcich osobností maďarskej hudby po roku 1945. Meno Pála Kadosu a jeho tvorba sa na Slovensku stali známe v roku 1993, keď Spolok milovníkov maďarskej hudby na Slovensku prvýkrát vyhlásil klavírnú súťaž Pála Kadosu pri príležitosti 90. výročia Kadosovho narodenia a 10. výročia jeho úmrtia. Miestom konania súťaže, ktorá sa koná každé dva roky, sú Levice, rodisko Pála Kadosu. Doteraz sa uskutočnilo štrnásť ročníkov súťaže. Každý ročník klavírnej súťaže Pála Kadosu je otvorený pre študentov, ktorí sú absolventmi hudobných škôl alebo študentov iných profesií, s výnimkou konzervatórií a vysokých hudobných škôl. Klavírna súťaž má na Slovensku dôležité odborné a spoločenské poslanie. V prvom rade je jeho hlavným poslaním manažment talentov, identifikácia a podpora miestnych talentov a poskytovanie príležitosti na profesionálnu výmenu medzi miestnymi učiteľmi.

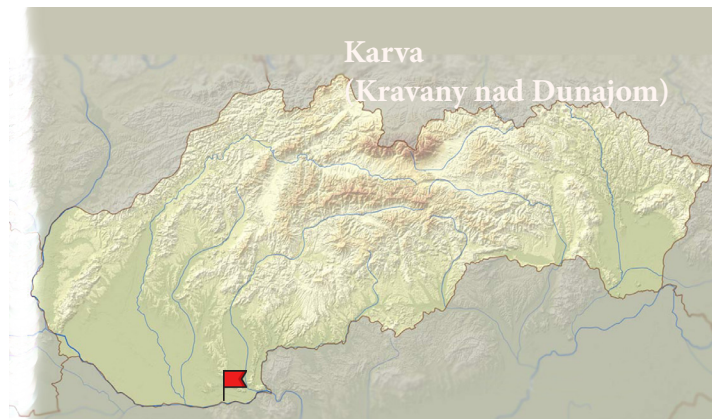
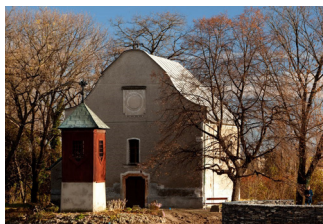

Karvai templompark és a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelt római katolikus templom

Épített környezet

Karva római katolikus temploma 1232-ben épült késő román stílusban. A templomot ekkor Szent Lőrinc tiszteletére szentelték fel. A török háborúk és a rendi felkelések idején a templom lepusztult, 1712 táján újjátta fel Gyulay Ferenc gróf barokk stílusban. Ekkor, majd 1936-ban barokk állapota szerint ismét felújították. Csak ez után ajánlották ajánlották mai védőszentjének (immár Nagyboldogságyasszony titulussal). A templomnak tornya is volt, amelyet az 1712-es javításkor eltávolítottak.

A templom és környéke – a templompark – számos emléket őriz és jelentős kulturális események helyszíne. Itt található az eredetileg 18. századi, 1926-ban újraépített fa harangláb, a Rákóczi szabadságharc emlékműve, a Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária kápolna és a dunai töltésnél, a templomkert közvetlen szomszédságában áll Nepomuki Szent János kőszobra, amely 1843-ban készült, és 1902-ben felújították.

Kostolný park a rímskokatolícky kostol zasvätený Panne Márii v Kravanoch nad Dunajom

Zastavané prostredie

Rímskokatolícky kostol v Kravanoch nad Dunajom bol postavený v roku 1232 v neskororománskom slohu. Kostol bol zasvätený na počesť svätého Vavrinca. Počas tureckých vojen a náboženských povstaní kostol chátral a okolo roku 1712 ho dal gróf Ferenc Gyulay obnoviť v barokovom štýle a v roku 1936 ho dal zreštaurovať do barokovej podoby. Po rekonštrukcii bol zasvätený súčasnému patrónovi (dnes sa nazýva Nanebovzatie Panny Márie). Kostol mal aj vežu, ktorá bola odstránená počas opráv v roku 1712.

Kostol a jeho okolie - kostolný park - uchovávaajú mnohé pamiatky a sú miestom významných kultúrnych podujatí. Nachádza sa tu drevená zvonica, pôvodne z 18. storočia, obnovená v roku 1926, pamätník Rákócziho vojny za nezávislosť, kaplnka Panny Márie Lurdskej a na nábreží Dunaja, v bezprostrednej blízkosti cintorína, kamenná socha svätého Jána Nepomuckého z roku 1843, obnovená v roku 1902.

Kincskeresők – helyi értékeket kutató diákok mozgalma

Kulturális örökség

A Kincskeresők megálmodója és mindmáig főszervezője, Szanyi Mária néprajzkutató, tanár (a TUDOK mentora) aki az SZMPSZ keretében 2006 óta szervezi meg a Kincskeresők – helyi és regionális értékeket kutató diákok konferenciáját a TUDOK módszerével. A Kincskeresőkre – a saját kötődést is nyilvánvalóvá téve – helyi értékek felkutatásával és feldolgozásával lehet jelentkezni. Az elképzelés egybeesett az SZMPSZ akkori elnöke, Pék László igyekezetével, aki az SZMPSZ programjai között kiemelt helyet szánt a helytörténet tanításának a szlovákiai magyar iskolákban. A 11–18 éves diákok előadásai változatos témaköröket ölelnek fel: természeti kincsek, kastélytörténetek, településtörténet, templomok vallási és művészettörténeti értékei, néprajzi értékek, ipari műemlékek stb. Az előadásokat vetített képek, hangzó anyagok és nem ritkán értékes tárgyi emlékek színesítik. Az évente megvalósuló konferenciákon (a korábbi regionális konferenciákat is beszámítva) több mint 600 előadás hangzott el. A feldolgozott témákat a diákok kistérségi konferenciákon, vagy szülőhelyük közösségi alkalmain is bemutatják. A Kincskeresők esszéi a Talentum kötetekben jelennek meg és több iskola helytörténeti segédtankönyvet, ill. munkafüzetet jelenetett meg a Kincskeresőkre alapozva.

Hladači pokladov - hnutie študentov skúmajúcich regionálnu históriu

Kultúrne dedičstvo

Mária Szanyi, etnografka a učiteľka (mentorka TUDOK-u), ktorá od roku 2006 organizuje Hladačov pokladov - konferenciu študentov skúmajúcich miestne a regionálne hodnoty metódou TUDOK, je zakladateľkou a stále hlavnou organizátorkou Hladačov pokladov. Hladači pokladov sa môžu prihlásiť - s jasným prepojením na samotné podujatie - skúmaním a spracovaním miestnych hodnôt. Táto myšlienka sa zhodovala s úsilím vtedajšieho predsedu SZMPSZ László Péka, ktorý zaradil výučbu miestnych dejín na slovenských školách s vjm medzi priority programov SZMPSZ. Prednášky pre žiakov vo veku 11 - 18 rokov pokrývajú širokú škálu tém: prírodné poklady, dejiny hradov, dejiny osídlenia, cirkevné a umelecké dejiny kostolov, etnografické hodnoty, priemyselné pamiatky a i. Prednášky sú sprevádzané premietaným obrazovým materiálom, zvukovým materiálom a nezriedka aj cennými artefaktmi. Na výročných konferenciách (vrátane predchádzajúcich regionálnych konferencií) bolo prednesených viac ako 600 prezentácií. Témy, ktorými sa zaoberajú, študenti prezentujú na konferenciách v miestnej oblasti alebo na komunitných podujatiach v ich rodnom meste. Esaje z Hladačov pokladov sú publikované v zborníkoch vydavateľstva Talentum a niekoľko škôl vydalo učebnice miestnej histórie a pracovné zošity založené na princípe Hladačov pokladov.

Kodály Zoltán emlékezete Galántán és Felvidéken

Kulturális örökség

Kodály Zoltán a neves magyar zeneszerző élete és munkássága szorosán kötődik Galánta városához. A Galántai táncok c. zenekari művével az egész világon ismertté tette a város nevét, amiért az utókor örökké hálás lehet neki. A kegyelet jeleként rendezik meg Galántán minden évben a Kodály Zoltán Nemzetközi Hegedűversenyt. Ezzel a rendezvénnyel szeretnék felkelteni az érdeklődést az egész Felvidéken ezen csodálatos hangszer iránt és megtalálni azon fiatalokat, akik követői lehetnek a kiváló zenészeknek, akiktől annak idején maga Kodály is elvette a hangszer szeretetét és ahogyan maga is vallja, nekik köszönheti, hogy magyar zeneszerző válhatott belőle. Az elmúlt évfolyamok versenyzői közül nagyon sokan sikeresen felvételiztek a különböző zeneművészeti közép- és főiskolákban, Zeneakadémiákban és sokan különböző egyéb nemzetközileg fesztiválokban arattak művészetükkel osztatlan sikert. A Kodály Zoltán Nemzetközi Hegedűversenynek több résztvevője lett tagja különböző ifjúsági világzenekaroknak.

Spomienka na Zoltána Kodálya v Galante a na Hornej Zemi

Kultúrne dedičstvo

Život a dielo slávneho maďarského hudobného skladateľa Zoltána Kodálya sú úzko spojené s mestom Galánta. Svojím orchestrálnym dielom Galantské tance preslávil meno mesta po celom svete, za čo mu budú potomkovia navždy vďační. Na znak úcty sa v Galante každoročne koná Medzinárodná husľová súťaž Zoltána Kodálya. Cieľom tohto podujatia je zvýšiť záujem o tento nádherný nástroj na celej Vysočine a nájsť mladých ľudí, ktorí by sa mohli stať nasledovníkmi veľkých hudobníkov, od ktorých sa Kodály sám naučil milovať tento nástroj a ktorí mu, ako sám priznáva, pomohli stať sa maďarským skladateľom. Mnohí zo súťažiacich z minulých rokov sa úspešne dostali na rôzne hudobné vysoké školy, hudobné akadémie a mnohí dosiahli so svojím umením nesporné úspechy na rôznych medzinárodných festivaloch. Viacerí účastníci Medzinárodnej husľovej súťaže Zoltána Kodálya sa stali členmi rôznych mládežníckych svetových orchestrov.

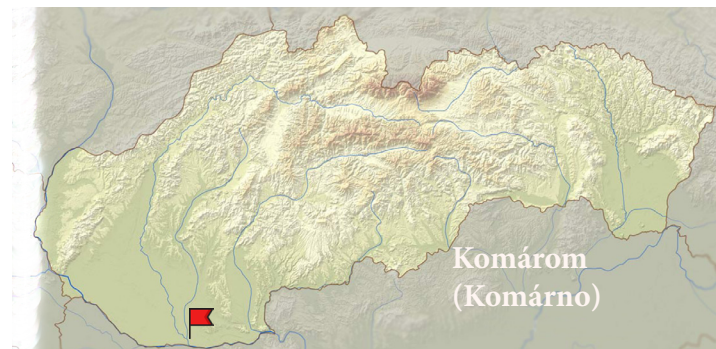

Komárom zenei értékei

Kulturális örökség

Komárom zenei élete évszázados és utánozhatatlan. Muzikális hagyománytörténelme rendkívül gazdag, s hosszú gyökerekre nyúlik vissza. A gregorián szkolák már a középkori vártemplom falai között is megjelentek, napjainkra pedig a város zenei élete virágzó fává terebélyesedett. Létrejöttét behatárolták olyan egyedi feltételek, mint a város gazdag zenei életének évszázados kontinuitása; a zenei tehetséggondozás sokrétű lehetőségeinek biztosítása; a zenei élet eseményei által a felnövekvő nemzedékek zenére és zenével való nevelése; a város és a régió – nemesebb zenére is igényt tartó – polgárai igényeinek az élő zene általi kielégítése – a zeneművészet által mind a zenét befogadók, mind az azt művelők lelkiében és nemzettudatban való erősítése.

Számos kórus, előadóművész, zenekar és fesztivál színesíti a város kulturális életét és biztosítja a gazdag zenei élet kontinuitását. Gyakoriak a teltházas zenei rendezvények, működő együttések mindegyikénél hűséges törzsközönsége van. Zeneiskolái lehetőséget nyújtanak a sokrétű zenei tehetséggondozásban. Komárom zenei élete a város alapértékei közé tartozik és napjaink életét is pozitívan befolyásolja.

Hudobné hodnoty mesta Komárno

Kultúrne dedičstvo

Hudobný život mesta Komárno je stáročia starý a nenapodobiteľný. Jeho hudobná tradícia je mimoriadne bohatá a má dlhé korene. Gregoriánsky spev sa ozýval už v múroch stredovekého hradného kostola a dnes sa hudobný život mesta rozrástol do rozkvitnutého stromu. Jej rozvoj bol podmienený špecifickými podmienkami, ako je kontinuita bohatého hudobného života mesta v priebehu storočí; poskytovanie širokej škály príležitostí na rozvoj hudobných talentov; výchova mladej generácie v oblasti hudby a hudobného umenia prostredníctvom hudobných podujatí; uspokojovanie potrieb obyvateľov mesta a regiónu, ktorí majú dopyt aj po ušľachtilejšej hudbe, prostredníctvom živej hudby; posilňovanie duše a národného povedomia tých, ktorí hudbu prijímajú, aj tých, ktorí ju praktizujú, prostredníctvom hudobného umenia.

Kultúrny život mesta obohacujú početné zbory, interpreti, orchestre a festivaly, ktoré zabezpečujú kontinuitu bohatého hudobného života. Vypredané hudobné podujatia sú bežné a všetky súbory majú svojich verných fanúšikov. Jeho hudobné školy poskytujú príležitosti pre širokú škálu hudobných talentov. Hudobný život mesta Komárno je jednou z hlavných hodnôt mesta a dodnes pozitívne ovplyvňuje jeho život.

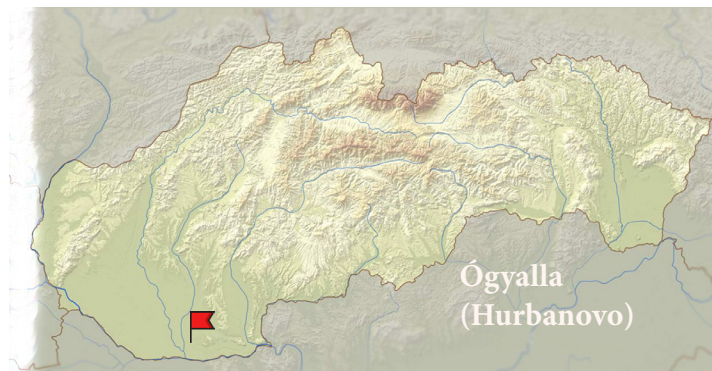

Konkoly-Thege Miklós kulturális öröksége

Kulturális örökség

Konkoly-Thege Miklós (1842–1916) csillagász, meteorológus, az MTA tagja, zeneszerző, országgyűlési képviselő, az ógyallai csillagvizsgáló építtetője, a tudomány és a művészet pártolója. Középiskolai tanulmányait magánúton végezte. A pesti egyetemen először jogot, majd fizikát tanult Jedlik Ányosól. Tanulmányait Berlinben folytatta, ahol megismerkedett a csillagászzal is. 1869-ben ógyallai birtokán csillagvizsgálót építtetett, először saját kedvtelésére, 1874-re a kétkupolás épület Európa egyik legrégebbi obszervatóriuma lett, amely az évek során nemzetközi hírűvé lett. Jedlik hatására minden új technikai megoldás iránt fogékony volt, gőzgépet fabrikált, később foglalkozott kazán-robbanásokkal, idős korában figyelme a villanymeghajtású vonatok felé fordult. A repülés is érdekelte, és a Magyar Aeroklub alelnöke is volt. Galvánelemek és akkumulátorok segítségével elektromos áramot állított elő. Német nyelven megjelent műszertan könyve (1882!) négy évtizeddel később is a jénai tervezők dolgozóasztalán volt. Még híre sem volt a rádióhullámoknak, amikor arról írt, hogy hamarosan a drót nélküli összeköttetést is megvalósítják.

Kultúrne dedičstvo Miklósa Konkoly-Thegeho

Kultúrne dedičstvo

Miklós Konkoly-Thege (1842–1916) bol astronóm, meteorológ, člen Maďarskej akadémie vied, hudobný skladateľ, poslanec parlamentu, staviteľ observatória v Hurbanove, mecenáš vedy a umenia. Stre-doškolské vzdelanie získal súkromne. Na univerzite v Pešti študoval právo a potom fyziku u Ányosa Jedlika. V štúdiu pokračoval v Berlíne, kde sa zoznámil aj s astronómiou. V roku 1869 dal na svojom panstve v Hurbanove postaviť hvezdáreň, pôvodne pre vlastné potešenie, a do roku 1874 sa dvojvežová budova stala jednou z najstarších hvezdární v Európe a v priebehu rokov sa stala medzinárodne uznávanou. Pod Jedlikovým vplyvom bol prístupný všetkým novým technickým riešeniam, staval parné stroje, neskôr pracoval na výbuchoch kotlov a v starobe sa venoval elektrickým vlakom. Zaujímal sa aj o letectvo a bol podpredsedom maďarského aeroklubu. Elektrickú energiu vyrábal pomocou galvanických článkov a batérií. Jeho kniha o prístrojovej technike (1882!), vydaná v nemčine, ležala na stole konštruktérov v Jene aj o štyri desaťročia neskôr. Keď napísal, že bezdrôtová komunikácia bude čoskoro realitou, ešte ani nepočul o rádiových vlnách.

Leleszi Premontrei Apátság

Kulturális örökség

A történeti Zemplén megye bodrogi közeli régiójában áll a leleszi premontrai apátság. A kolostor és a gótikus jegyeket viselő impozáns templom barokk oltárával, valamint az ősrégi kápolna a középkori freskóival, olyan szellemi-kulturális és szakrális örökség részét képezik, melyek meghatározták a régiók történelmét és fejlődését. A XII. század elején alapított apátság később hiteleshely volt a széles körű szellemi, közigazgatási, kulturális központja. A Szent Mihály arkangyalról elnevezett kápolna alapjai a kolostor-komplexum legrégebbi részét képezik. A királyi kápolna egyedülálló freskói a 14. századra tehető. A kolostorban működő oklevéltár és hiteles hely a Magyar Királyság egyik kiemelkedő közigazgatási székhelye volt. Több királyi megyében maradtak fenn olyan okiratok, amelyeket a leleszi hiteleshelyen pecsételtek le vagy írtak alá a király megbízásából. Az apátság és a körülötte felhalmozódó értékek, mind-mind olyan pótolhatatlan és felbecsülhetetlen részei történelmünknek, mely nemzeti örökségünket képezik.

Premonštrátske opátstvo v Lelesi

Kultúrne dedičstvo

Premonštrátske opátstvo Leles sa nachádza v medzibodrožskom regióne historickej Zemplínskej župy. Kláštor a impozantný gotický kostol s barokovým oltárom a starobylá kaplnka so stredovekými freskami sú súčasťou duchovno-kultúrneho a sakrálneho dedičstva, ktoré poznačilo históriu a vývoj regiónu. Opátstvo bolo založené na začiatku 12. storočia a neskôr sa stalo duchovným, administratívnym a kultúrnym centrom širokého okolia. Základy kaplnky pomenovanej po svätom Michalovi Archanjelovi sú najstaršou časťou kláštorného komplexu. Jediné fresky v kráľovskej kaplnke pochádzajú zo 14. storočia. Archívne dokumenty a autentické miesto kláštora bolo jedným z najvýznamnejších administratívnych sídiel Uhorského kráľovstva. Vo viacerých kráľovských komitátoch sa zachovali listiny, ktoré boli v mene kráľa spečatené alebo podpísané na autentickom mieste Leles. Opátstvo a poklady, ktoré sa okolo neho nahromadili, sú nenahraditeľnou a neoceniteľnou súčasťou našej histórie, ktorá tvorí naše národné dedičstvo.

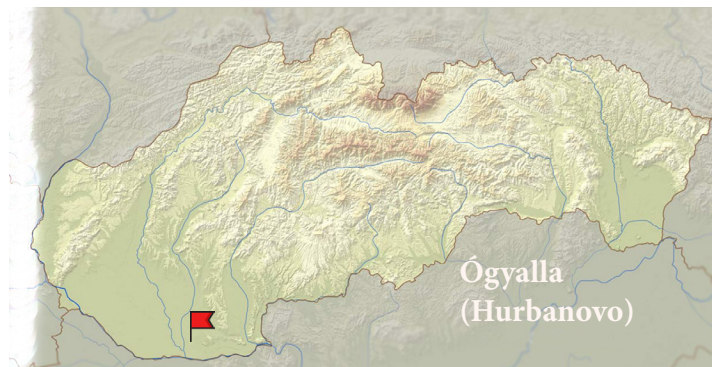

Medgyaszay István épített öröksége

Kulturális örökség

1877-ben született Benkó vezetéknévvel Medgyaszay István, az egyik legjelentősebb szecessziós neves magyar építész. 1906-ban vette fel anyai nagyanyja, Medgyaszay Kornélia családnevét. 1893-96 között az Állami Ipariskola építészeti szakosztályán tanult, közben a nyári szünetekben kőművesmunkát vállalt. Az Állami Főreáliskolát magántanulóként befejezte és 1898-ban érettségi vizsgát tett. 1903-ban befejezte a bécsi mesteriskolát, majd 1904-ben szerzett diplomát a budapesti műegyetemen. Eljutott Indiáig, de Egyiptomban és Szudánban is tanulmányozta a kulturális emlékeket. A gödöllői művészekkel megismerkedve a magyar népművészet felé fordult. Nevét Lechner Ödönével és Kós Károléval együtt említették. Tanulmányozta a vasbeton szerkezeteket, 1907-ben kapott megbízást a veszprémi színház megtervezésére, amely nemcsak magyar viszonylatban, hanem nemzetközi szinten is jelentős állomása volt a vasbetonépítésnek. 1912-ben épült fel tervei alapján az ógyallai Szent László templom, amely Medgyaszaynak a fa, mint építőanyag felé fordulását fémjelzi, ettől kezdve a konstrukciós újításait ezzel az anyaggal valósította meg.

Stavebné dedičstvo Istvána Medgyaszaya

Kultúrne dedičstvo

István Medgyaszay, jeden z najvýznamnejších maďarských secesných architektov, sa narodil v roku 1877 pod priezviskom Benkó. V roku 1906 prijal priezvisko svojej starej matky Kornélie Medgyaszayovej. V rokoch 1893-96 študoval na oddelení architektúry Štátnej priemyselnej školy a počas letných prázdnin pracoval ako murár. Štátne gymnázium absolvoval ako súkromný študent a v roku 1898 zložil maturitnú skúšku. V roku 1903 absolvoval Viedenskú školu remesiel a v roku 1904 Vysokú školu výtvarných umení v Budapešti. Cestoval až do Indie, ale študoval aj kultúrne pamiatky v Egypte a Sudáne. Po stretnutí s umelcami z Gödöllő sa začal venovať maďarskému ľudovému umeniu. Jeho meno sa spomína spolu s menami Lechner a Kós. Študoval železobetónové konštrukcie a v roku 1907 bol poverený projektom divadla vo Veszpréme, ktoré bolo významným medzníkom v oblasti železobetónových konštrukcií nielen v Maďarsku, ale aj na medzinárodnej úrovni. V roku 1912 bol na základe jeho návrhov postavený kostol svätého Lászlóa v Hurbanove, čím Medgyaszay prešiel na drevo ako stavebný materiál a odvtedy ho používal na realizáciu svojich stavebných inovácií.

Őszirozsa magyarnóta-énekesek országos versenye

Kulturális örökség

A magyar nóta mindenekelőtt a magyarsághoz kötődik. Nemcsak jelzőként, hogy magyar, hanem lényegét illetően. A Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya a népi folklór, a hagyományörzés és más sokrétű kulturális tevékenysége mellett a magyarnóta éneklés népszerűsítését és művelését is szeretné jobban a köztudatba vinni. A verseny célja az ének-kultúra fejlesztése, a tehetségek felkarolása, jó szórakozási lehetőség megteremtése, a nemzeti összefogás erősítése. A dalnak mindenkor közösségmegtartó ereje volt, és van ma is. A 2000 óta megrendezésre kerülő versenyre minden 16. életévét betöltött egyén jelentkezhet, felső korhatár nincs. A magukban tehetséget érző előadók két magyarnótával – hallgató, csárdás – jelentkezhetnek. Az előadókat cigányzenekar kíséri. Az eddigi fordulókön 491 felvidéki és 191 más országból érkezett előadó lépett fel, ami összesen 682 fellépőt jelent. Számukra a zsűri összesen 374 érmet és oklevelet osztott ki (105 arany, 126 ezüst, 143 bronz). A döntőben évente átlagban 34, az utóbbi években 41, zömében fiatal és középkorú énekes szerepelt, ami a rendezvény népszerűségét mutatja – reméljük ez még hosszú ideig így is marad.

Őszirozsa národná súťaž spevákov maďarskej noty

Kultúrne dedičstvo

Maďarská pieseň je spojená predovšetkým s maďarským ľudom. Nielen v tom zmysle, že je maďarský, ale aj vo svojej podstate. Regionálny výbor Csemadoku vo Veľkom Krtíši chce okrem ľudového folklóru, zachovávanie tradícií a ďalších rôznorodých kultúrnych aktivít podporovať a pestovať maďarský ľudový spev. Cieľom súťaže je rozvíjať spevácku kultúru, vychovávať talenty, poskytovať zábavu a posilňovať národnú jednotu. Pieseň vždy mala a stále má silu budovať spoločenstvo. V súťaži, ktorá sa koná od roku 2000, sa môže zúčastniť každý, kto dovŕšil 16 rokov, pričom horná veková hranica nie je obmedzená. Talentovaní interpreti sa môžu prihlásiť s dvoma maďarskými piesňami - študentskou, Csárdás. Účinkujúcich bude sprevádzať cigánsky orchester. Doterajších kôl sa zúčastnilo 491 účinkujúcich zo Slovenska a 191 z iných krajín, čo predstavuje celkovo 682 účinkujúcich. Porota im udelila spolu 374 medailí a certifikátov (105 zlatých, 126 strieborných a 143 bronzových). Každoročne sa na finále zúčastňuje v priemere 34 finalistov a v posledných rokoch 41, väčšinou mladých spevákov a speváčok v strednom veku, čo svedčí o popularite podujatia - a dúfame, že to tak ešte dlho zostane.

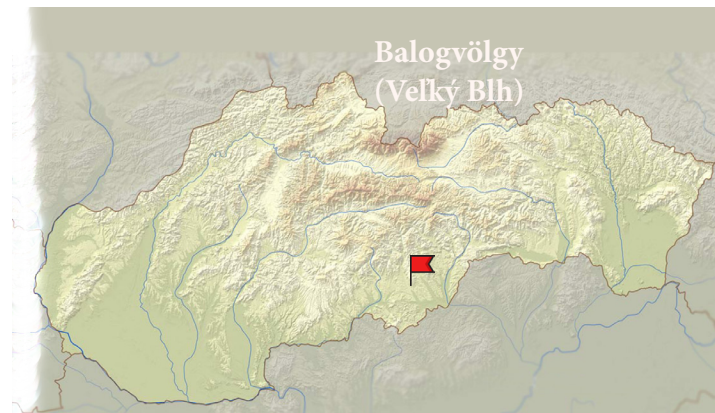
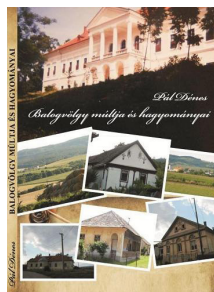

Pál Dénes Balogvölgy múltja és hagyományai című kiadványa

Kulturális örökség

Pál Dénes évtizedes helytörténeti gyűjtőmunkájának eredményeképpen jelenhetett meg a Balogvölgy múltja és hagyományai című kiadvány, mely a Nagybalog múltja és hagyományai című, 2004-ben megjelent könyv bővített kiadása. Olyan hiánypótló munkáról van szó, mely összegzi a Balogvölgy – azaz a 15 település: Balogpádár, Perjése, Nagybalog, Uzapanyit, Balogtamási, Rakottyás, Bátka, Dülháza, Zsíp, Balogújfalú, Nemesradnót, Cakó, Balogiványi, Zádorháza, Rimaszécs – rövid történelmét, hagyományait, szokásait. Emléket állít a jeles szülötteknek, történelmi jelentőségű eseményeknek, számba veszi a műemlékeket, templomokat. A könyv végig kíséri népszokásainkat a csecsemőkortól a temetésig, babonákkal, szólásokkal, anekdotákkal fűszerezve. Kitér a vidéken megtalálható gyógynövényekre és feltárja a régi ételek receptjeit is.

Minulosť a tradície Balogvölgy od Dénes Pála

Kultúrne dedičstvo

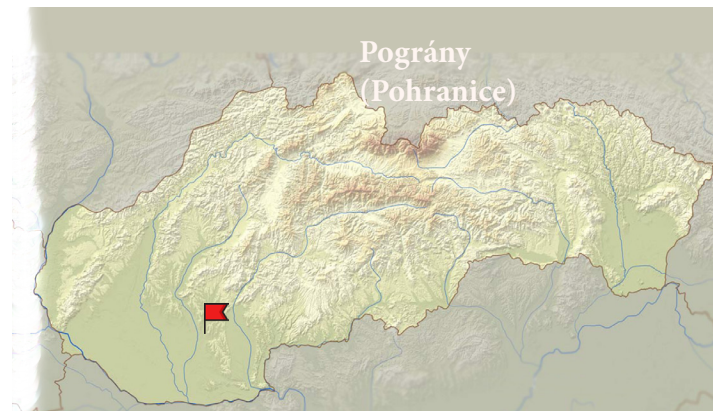
Výsledkom desaťročí zbierania miestnych dejín je publikácia Dénesa Pála: Minulosť a tradície obce Balogvölgy, ktorá je rozšíreným vydaním knihy Minulosť a tradície obce Nagybalog, vydanéj v roku 2004. Ide o ucelené dielo, ktoré sumarizuje stručnú históriu, tradície a zvyky Balogskej doliny, t. j. 15 osád. Pripomína slávnych rodákov, historicky významné udalosti, pamiatky a kostoly. Kniha sleduje naše ľudové zvyky od detstva, až po pohreb, okorenené poverami, porekadlami a anekdotami. Venuje sa aj bylinkám, ktoré sa nachádzajú na vidieku, a odhaľuje recepty na staré jedlá.

Pográny értékei

A pogrányi bencés fiókkolostor romjai
Pogrányi Benedek, a törökverő életútja
Pogrányi galambok – kuruc-kori emlékek
Pogrányi szőlőhegyek és pincesorok

Hodnoty v Pohraniciach

Ruiny filiálneho benediktínskeho kláštora v Pohranici
Život tureckého bitkára Benedikta Pogrányiho
Pohranické holuby – spomienky z éry Kurucov
Pohranické vinohrady a pivničné rady

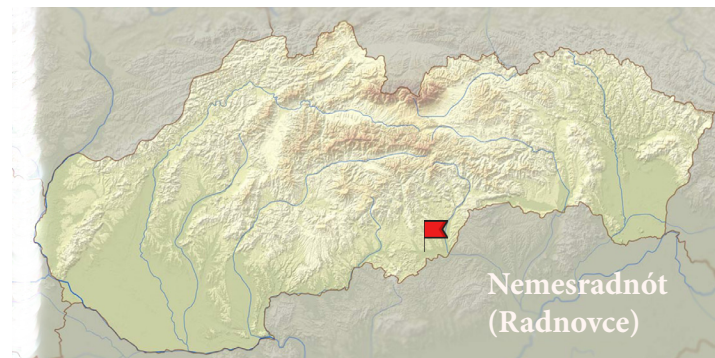
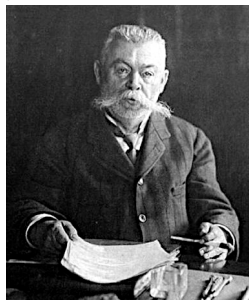

Pósa Lajos nemzetnevelő szolgálata és Az Én Ujságom című gyermeklap

Kulturális örökség

Pósa Lajos 1850-ben született a Gömör megyei Nemesradnótban. Benedek Elekkel megindítja „Az Én Ujságom” című, hetente megjelenő gyermeklapot. Ezt az első irodalmi értékű, hazafias szellemiségű gyermeklapot haláláig szerkesztette. A gyermekek és a magyar családok körében közkedvelt gyermeklap hamar nagy példányszámot ért el. Ebben közölte Pósa a verseit és itt jelentek meg a kor rangos íróinak elbeszélései, meséi is. A lap levelezőrovatán keresztül fedezte fel Móra Ferenc tehetségét. A lapnak köszönhetően rengeteg gyerek kedvence, Pósa bácsija lett. Megindította a Filléres Könyvtárat, a sorozatban 350 kötet látott napvilágot. Olvasókönyvek társszerkesztője volt, több mint 50 kötetnyi verseskötönyve jelent meg, Dankó Pista zeneszerzőnek több száz dalt írt. Számos kitüntetésben, elismerésben részesült. A Petőfi Társaság tagjává választották, a Kisdiednevelők Országos Egyesülete tiszteletbeli polgárává nevezték ki. Komárom Vármegye Tanítóegyesülete szintén tiszteletbeli tagjává választotta. 1914 júniusában, 40. költői jubileumán több ezer gyermek vonult el a trónra ültetett „mesekirály” előtt.

Národná vzdelávacia práca Lajosa Pósu a detské noviny Moje noviny

Kultúrne dedičstvo

Lajos Pósa sa narodil v roku 1850 v Radnovciach, okres Gemer. Spolu s Elekom Benedekom začal vydávať detský týždenník "Az Én Ujságom" (Moje noviny). Tento prvý detský časopis s literárnou hodnotou a vlastneckým duchom redigoval až do svojej smrti. Detské noviny, obľúbené u detí maďarských rodín, rýchlo dosiahli veľký náklad. Pósa v ňom uverejňoval svoje básne a tiež poviedky a príbehy najprestížnejších spisovateľov tej doby. Prostredníctvom rubriky novín objavil talent Ferencu Móraho. Vďaka novinám sa stal obľúbencom mnohých detí strýko Pósa. Začal vydávať Halierovu knižnicu, sériu 350 zväzkov. Bol spolueditorom čítaniek, vydal viac ako 50 básnických zbierok a napísal stovky piesní pre skladateľa Pištu Dankó. Získal množstvo ocenení a vyznamenaní. Bol zvolený za člena Petőfiho spoločnosti a stal sa čestným občanom Národnej asociácie pedagógov. Bol tiež zvolený za čestného člena Združenia učiteľov. V júni 1914, pri príležitosti jeho 40. básnického jubilea, pochovali tisíce detí pred intronizovaným "kráľom rozprávok".

Pünkösdi sortáncjárás és vámkerék állítás

Kulturális örökség

Gútán, a Kis-Duna és a Vág találkozásánál fekvő kis városban a tavaszi időszak leglátványosabb és legnagyobb érdeklődést kiváltó eseménye a pünkösdi sortáncjárás és vámkerék állítás volt. Pünkösöd szombatján a legények egy magas, egyenes jegenyefa (a későbbiekben fenyő) tetejére virágokkal, szalagokkal, boros üveggel feldíszített kocsikereket rögzítettek, fenyőre még frissen vágott jegenyefa lombot tűztek. Az így elkészült vámkereket a fogadó udvarán állították fel.

Pünkösöd hétfőn, ebéd után a vámkeréknél 10-12 képviselőbe öltözött táncospár gyűlt össze, hogy megkezdjék a pünkösdi sortáncjárást. A csőszök vezetésével, zenekar kíséretében végigjárták a falu vezetőit: a plébánost, a jegyzőt, a bírót, valamint a módosabb gazdákat, és köszöntőt mondtak, illetve meghívták őket a pünkösdi bálba. A vendéglátók borral, pogácsával kínálták a sortáncolókat, a legénybíró kezébe szerény pénzadományt nyomtak. Ezután a táncosok megtáncoltatták a háziakat is. Ha a csőszök jelt adtak, a menet folytatta útját a következő állomás felé. Útközben a jelentősebb épületek előtt és az útkereszteződésekben kíváncsiskodóknak is bemutatták az ünnepi táncot. A sortáncjárást a vámkeréknél fejezték be, ahol az aznap megválasztott legénybíró megnyitotta a pünkösdi bált. A szokás a 2. világháború után elmaradt, de a 2000-es évek elején a táncsoport felújította.

Letničný sprievod a nastavovanie kola

Kultúrne dedičstvo

V Kolárove, malom mestečku na sútoku Malého Dunaja a Váhu, bola najpozoruhodnejšou a najoblúbenejšou udalosťou jarnej sezóny päťokráľovská procesia a nastavovanie kola. V sobotu na Zelený štvrtok chlapci pripevňovali kolesá voza ozdobené kvetmi, stuhami a fľašami vína na vrchol vysokého rovného stromu (borovice) a pripevňovali naň čerstvo narezané listy. Kolesá sa potom postavili na nádvorí hostinca.

V pondelok na Zelený štvrtok sa po obede pri colnom kole zišlo 10-12 tanečných párov v tradičných krojoch, aby sa začal sprievod na Zelený štvrtok. Pod vedením fujaristov a v sprievode kapely prešli cez predstaviteľov dediny: farára, notára, sudcu a zámožnejších sedliakov, pripili si na zdravie a pozvali ich na letničný ples. Hostitelia ponúkli tanečníkom víno a koláčiky a exekútorovi skromný príspevok. Tanečníci potom roztancovali domácich hostí. Keď dav dal znamenie, sprievod pokračoval na ďalšiu stanicu. Po ceste sa pred významnými budovami a na križovatkách predvádzal slávnostný tanec pre zvedavých divákov. Tanečný sprievod sa skončil pri colnom kolese, kde sudca zvolený v ten deň otvoril letničný ples. Po druhej svetovej vojne sa od tohto zvyku upustilo, ale tanečná skupina ho obnovila začiatkom roku 2000.

Somló Sándor (Hlavathy Ödön) életműve

Kulturális örökség

Somló Sándor, eredetileg mogyorósi és bánóczi Hlavathy Ödön (Nagykapos, 1859 – Budapest, 1916) magyar színész, színházigazgató, drámaíró, Somló Sári szobrász édesapja. Korán érdeklődött a történelem, a népmesék és dalok iránt. Iskoláit Ungváron és Pesten végezte. 1875-ben – a szülői akarat ellenére – beiratkozott a pesti Színiakadémiára. Ekkor vette fel a Somló nevet, melyet haláláig használt. A tehetséges ifjút a kor vezető színészei karolták fel. Az ország több városában megfordult. Aradon vette feleségül földijét, Vadnay (Stépán) Vilmát, itt született lányuk, Sári is. A színészet mellett szépírással is kitűnt, 17 drámát és szépszámú tervezetet írt. 1897-ban a Kisfaludy Társaság, 1899-ben a Petőfi Társaság tagja lett. A kor sokat foglalkoztatott, széphangú színészét 1893-ban a Nemzeti Színház szerződtette, amelynek 1902-ben igazgatója lett. 1909-től az Országos Színművészeti Akadémia igazgatójaként működött. A színész sokirányú és eredményes munkásságát elismerte a hazai művész társadalom.

Životné dielo Sándora Somlóa (Ödön Hlavathy)

Kultúrne dedičstvo

Sándor Somló, pôvodným menom Ödön Hlavathy (Velké Kapušany, 1859 - Budapešť, 1916), maďarský herec, divadelný režisér, dramatik, otec sochára Sáriho Somlóa. Od útleho veku sa zaujímal o históriu, ľudové rozprávky a piesne. V roku 1875 sa proti vôli rodičov zapísal na Akadémiu výtvarných umení v Pešti. Vtedy prijal meno Somló, ktoré používal až do svojej smrti. Talentovaný mladík bol vychovávaný poprednými hercami svojej doby. Precestoval mnoho miest v krajine. V Arade sa oženil so svojou domácou Vilmou Vadnay (Stépán) a narodila sa im tu dcéra Sári. Okrem herectva vynikal aj v písaní beletrie, napísal 17 drám a množstvo návrhov. V roku 1897 sa stal členom Kisfaludského spolku, v roku 1899 Petőfiho spolku. V roku 1893 ho angažovalo Národné divadlo, kde sa v roku 1902 stal riaditeľom. Od roku 1909 bol riaditeľom Národnej akadémie dramatických umení. Národná umelecká komunita ocenila hercovu početnú a plodnú tvorbu.

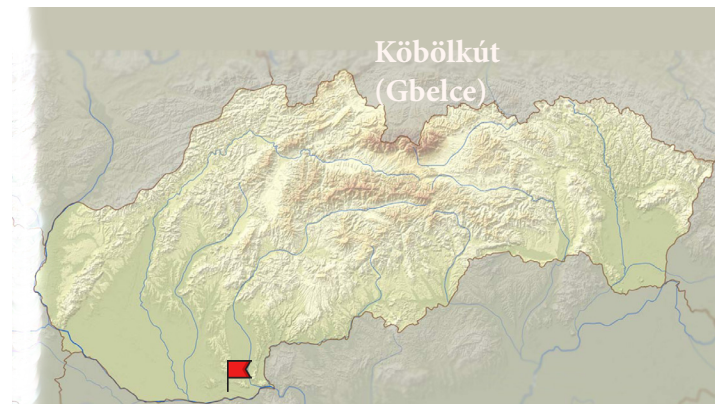

Stampay János énekeskönyve

Kulturális örökség

Stampay János (Léva, 1864. december 7. – Köbölkút, 1960. január 27.) iskolaigazgató, kántortanító.

Kántortanítóként megtapasztalta, hogy a magyar nép mennyire szeret énekelni a templomban, 1895-ben Katolikus Egyházi Énekek, Imák és Temetési szertartások címmel imakönyvet adott ki. Ennek olyan hatalmas sikere lett, hogy 1916-ig már 26 kiadást élt meg. Az egyházi énekeket, népekeket, imákat, temetési szertartásokat, passiókat és a ministrálás latin szertartását tartalmazó könyvecske 3 milliónál több példányban került a hívők kezébe. A korszak egyik legismertebb és legnépszerűbb magyar nyelvű katolikus kiadványa volt. Szakmai elismertségét mutatja, hogy 1902-ben, XIII. Leó pápa is áldását adta rá, gróf Zichy Gyula szolgálattevő pápai kamarás jó érdemei elismerésül a Croce di Benemerenzia érdemkereszttel tüntette ki, illetve 1942-ben XII. Pius pápa Pro ecclesia et Pontifice díszkereszttel jutalmazta. Népszerűségét emellett mutatja az is, hogy száz év alatt 43 kiadást ért meg és ma is sokak által keresett imakönyv.

Spevník Jánoša Stampaya

Kultúrne dedičstvo

János Stampay (7. decembra 1864 Levice - 27. januára 1960 Gbelce) bol učiteľom a kantorom.

Zažil lásku maďarského ľudu k spevu v kostole a v roku 1895 vydal modlitebnú knihu s názvom Katolícke cirkevné piesne, modlitby a pohrebné obrady. Mala taký veľký úspech, že do roku 1916 sa dočkala 26 vydání. Veriacim bolo rozdanych viac ako 3 milióny výtlačkov brožúry, ktorá obsahuje hymny, ľudové piesne, modlitby, pohrebné obrady, pašie a latinský obrad oltára. Bola to jedna z najznámejších a najpopulárnejších katolíckych publikácií v maďarčine v danom období. O jeho profesionálnom uznaní svedčí aj to, že ho v roku 1902 požehnal pápež Lev XIII., za dobré skutky mu udelil Croce di Benemerenzia slúžiaci pápežský komorník gróf Gyula Zichy a v roku 1942 ho pápež Pius XII. vyznamenal Čestným krížom Pro ecclesia et Pontifice. O jej obľúbenosti svedčí aj skutočnosť, že za sto rokov sa dočkala 43 vydaní a stále je vyhľadávanou modlitebnou knihou.

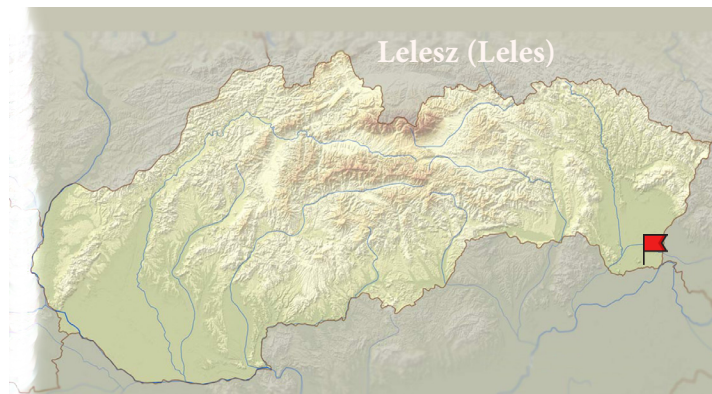

Szent Gotthard-híd

Épített környezet

A leleszi premonstreai apátság közelében található Szent Gotthard-híd a gótikus kishidak közé tartozik, melyek mindmáig szinte sértetlenül fennmaradtak. A Tisza folyó egykori holtágán a Tice mára már kiszáradt, befüvesedett medrén ívelt át. Hídnyílásait a helyiek a híres hortobágyi Kilenclyukú hídhoz hasonlítják, ennek azonban csak négy íve van. Építőanyaga a közeli Királyhelmececs fölé magasodó dombság vulkanikus eredetű szürke andezitje, amelyet lapos darabokra hasítottak az egykori hídépítő mesterek – valószínűleg a 14. században – és szárazon rakták egymásra, külön kötőanyag használata nélkül. A neve a premonstreai szerzetesekhez köthető. Nevét a 18. század elején csehországból a leleszi kolostorba érkező cseh premonstreai barátoktól kapta, akik a hidak védőszentje, Nepomuki Szent János mellett Szent Gothárd kultuszát is terjesztették. Emlékezet alapján mindkét szent szobra állt a hídon, de nem tudni mikor, hová tűntek el. A 70 m hosszú és 5 m belső szélességű híd műemlék.

Most svätého Gottharda

Zastavané prostredie

Most svätého Gottharda pri premonštrátskom opátstve v Leles je jedným z malých gotických mostov, ktoré sa zachovali takmer neporušené dodnes. Rieka Tice pretekala bývalým zázemím Tisy, ktoré je teraz vyschnutým, zarasteným korytom. Jeho mostné rozpätia miestni obyvatelia prirovnávajú k slávnemu mostu Deväť dier v Hortobágy, ale má len štyri oblúky. Je postavený z vulkanického sivého andezitu z kopcov nad neďalekým Királyhelmeccom, ktorý mostári zo 14. storočia rozrezali na ploché kusy a nasucho ich uložili bez použitia špeciálnych spojív. Toto meno sa spája s premonštrátskymi mníchmi. Jeho názov je odvodený od českých premonštrátov, ktorí prišli do kláštora v Lelesi z Českej republiky začiatkom 18. storočia a ktorí okrem patróna mostov, svätého Jána Nepomuckého, šírili aj kult svätého Gotharda. Podľa spomienok stáli na moste sochy oboch svätcov, ale nie je známe, kedy a kam zmizli. Most je dlhý 70 m a široký 5 m.

Szent László hagyománya Debrődön

Kulturális örökség

A debrődiek tudomása szerint falujuk a legészakibb magyar többségű település a Felvidéken és a Kárpát-medencében. Szent Lászlóról azt tartja a legenda, hogy a kunok ellen megvívott csata után éppen a Debrőd határában található tiszta pihenő meg seregével. Sőt nemcsak megpihent, a Teremtőhöz fohászkodva lova patkójával vizet is fakasztott a szomjúságtól szenvedő katonáinak. Ez a csodatétel örökre bevészte magát a debrődiek és a környékeliek emlékezetébe. Olyannyira, hogy Bátkey Domokos jászóvári prépost-apát a forrás mellett, a Szent Lászlóról elnevezett tisztáson 1497–1502-ben templomot építtetett, amely a következő évszázadokban távoli vidékekről is látogatott búcsújáróhellyé vált. Az idővel romossá vált templom alapjai közé kápolnát emeltek, de a búcsújárást a kommunista hatalom az 1950-es években betiltotta, a kápolnát felgyújtották. Csak a rendszerváltás után épülhetett újjá, természetes anyagokból. Így épült fel a messzeföldön híres növénytemplom, amelyet 2007-ben szenteltek fel. A debrődi búcsú az egyetlen élő Szent László búcsújáró hely a Felvidéken. A Szent László tisztás a növénytemplommal, a Szent László forrással, a múlt század ötvenes éveiben történő Mária jelenéseivel egyedülálló a Kárpát-medencében.

Tradícia svätého Lászlóa v Debradi

Kultúrne dedičstvo

Podľa vedomostí obyvateľov Debradu je ich obec najsevernejším sídlom s maďarskou väčšinou na Vysočine a v Karpatskej kotline. Legenda hovorí, že po bitke s Kúnmi si svätý László so svojím vojskom oddýchol na čistinke na okraji dediny. Nielenže si oddýchol, ale podkovu svojho koňa použil aj na to, aby priniesol vodu pre svojich smädných vojakov a modlil sa k Stvoriteľovi. Táto zázračná udalosť sa navždy zapísala do pamäti obyvateľov Debrade a okolia. Tak veľmi, že v rokoch 1497-1502 dal jasovský prepoš Domokos Bátkey postaviť pri prameni na čistinke kostolík, ktorý dostal meno svätého Ladislava a v nasledujúcich storočiach sa stal pútnickým miestom navštevovaným z ďalekých končín. Na základoch kostola, ktorý časom schátral, bola postavená kaplnka, ale v 50. rokoch 20. storočia komunistický režim púte zakázal a kaplnka vyhorela. Až po zmene režimu bol obnovený z prírodných materiálov. Tak vznikol kostol, známy široko-ďaleko, ktorý bol vysvätený v roku 2007. Pútnické miesto je jediným živým pútnickým miestom svätého Lazara na Vysočine

Szlovákiai magyar citeramozgalom (Országos citeratalálkozók)

Kulturális örökség

A citeraszakirodalmi meghatározása: „játék közben asztalra fektethető, legegyszerűbb változatában téglalap alakú hasáb formájú húros pengetőhangszer”. Régebben majdnem minden faluban volt citera, ezeken rendszerint szólóban játszottak, de manapság citerazenekarok jelennek meg a színpadon. A citerajáték reneszánsza Felvidéken a Tavaszi szél népzenei versenyek (1968–1994) idejére esett. Sorra alakultak a citerazenekarok, hazai hangszerkészítőkkel egyetemben. Később ezek a zenekarok is megfigyoltoztak. 1999-ben indult útjára egy olyan mozgalom, melynek már az első találkozó-jára megpróbálták felkutatni Felvidék összes citerazenekarát és Borka László zenekara meghívta őket Százdra. Az alapötlet az volt, hogy minden évben más-más helyszínen kerüljön megrendezésre a találkozó, így biztosítva teret minden zenekarnak, hogy saját maga is kivegye részét a szervezési munkából. Egyben kiváló alkalom ez arra is, hogy az egyes zenekarok saját környezetükben népszerűsítsék a citerajátékot. Egyebek mellett megismerkedhetnek az újonnan alakult citerazenekarok tagjaival, és életben tarthatják a régebbi zenészekkel is kapcsolatukat. A mozgalom 2006-ban vett új lendületet, mikor a szervezésbe beszállt, majd 2013-tól főszerző lett a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet, Huszár László igazgató elkötelezett ügyszeretetével.

Maďarské hnutie Citarových súborov na Slovensku

Kultúrne dedičstvo

Literárna definícia citary: "strunový nástroj v tvare obdĺžnikového brucha, ktorý možno pri hre položiť na stôl, v najjednoduchšej podobe obdĺžnikový strunový nástroj v tvare brucha". V minulosti mala takmer každá dedina citaru, na ktorej sa zvyčajne hralo sólo, ale v súčasnosti sa na scéne objavujú citaristické skupiny. Renesancia citár na Vysočine nastala počas súťaží ľudových hudieb Jarný víťaz (1968-1994). Vzniklo niekoľko orchestrov a domáci výrobcovia nástrojov. Neskôr tieto skupiny tiež prekvitali. V roku 1999 vzniklo hnutie, ktorého cieľom bolo nájsť všetky súbory na Vysočine na prvé stretnutie a László Borka ich pozval do Százdu. Základnou myšlienkou bolo usporiadať stretnutie každý rok na inom mieste, čím by sa každému orchestru poskytol priestor na vlastnú organizáciu. Je to tiež vynikajúca príležitosť pre každú skupinu propagovať ju vo svojom okolí. Okrem iného sa môžu zoznámiť s členmi novovzniknutých citarových skupín a udržiavať kontakty so staršími hudobníkmi. Hnutie dostalo nový impulz v roku 2006, keď sa hlavným organizátorom stal Maďarský kultúrny inštitút na Slovensku a od roku 2013 vďaka obetavému úsiliu jeho riaditeľa Lászlóa Huszára aj hlavným organizátorom.

Szlovákiai magyar kórusmozgalom (Kodály Napok)

Kulturális örökség

A Kodály Napok 1969-től háromévente sorra kerül országos szintű megmérettetés, mely alkalmat ad arra, hogy szakemberek felmérjék a szlovákiai magyar felnőtt kórusmozgalom időszerű helyzetét, állapotát, az egyes kórusok színvonalát, a kórusvezetők szakmai felkészültségét. Az itt szerzett ismeretekre alapozva tudják meghatározni a további feladatokat, célkitűzéseket: képzések, tanfolyamok szervezése, kórusok jelölése az elért eredmények alapján a nemzetközi megmérettetésekre, versenyekre, fesztiválokra. A szakmai előkészítő bizottság tagjai a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Szövetségének azon tagjai közül kerültek ki, akik közül többen már a kezdetektől ott vannak a Kodály Napok szervezői között.

A Kodály Napok keretében valósul meg a Szlovákiai Magyar Felnőtt Énekkarok Országos Minősítő Versenye, melynek hozadéka elsősorban azon mérhető le, hogy évfolyamról évfolyamra növekszik a rendezvényen induló kórusok száma és szakmai színvonala – ennek ékes bizonyítékai a kórusok egyéb versenyeken, fesztiválokon elért sikerei. Az elmúlt időszakban több kórusunk is részt vett és sikeresen szerepelt a Debreceni Bartók Fesztiválon, a Kodály Kórusok Budapesti Nemzetközi Fesztiválján, és egyéb neves nemzetközi fesztiválon.

Maďarské zborové hnutie na Slovensku (Kodályove dni)

Kultúrne dedičstvo

Kodályove dni sú celoslovenskou súťažou, ktorá sa koná každé tri roky od roku 1969 a ktorá poskytuje odborníkom možnosť posúdiť súčasnú situáciu a stav maďarského zborového hnutia dospelých na Slovensku, kvalitu jednotlivých zborov a profesionalitu zborových dirigentov. Na základe získaných poznatkov si môžu stanoviť ďalšie úlohy a ciele: organizovanie školení a kurzov, nominovanie zborov na medzinárodné súťaže, súťaže a festivaly na základe dosiahnutých výsledkov. Členovia odborného prípravného výboru boli vybraní spomedzi členov Spolku milovníkov maďarskej hudby na Slovensku, z ktorých mnohí sa na organizácii Kodályových dní podieľali od samého začiatku.

Národná kvalifikačná súťaž maďarských dospelých speváckych zborov na Slovensku sa organizuje v rámci Kodályových dní a jej hlavným úspechom je každoročné zvyšovanie počtu a profesionálnej úrovne zúčastnených zborov, čo dokazujú aj úspechy zborov na ďalších súťažiach a festivaloch. V uplynulom období sa niekoľko našich zborov zúčastnilo a úspešne vystúpilo na Debrecínskom Bartókovom festivale, Medzinárodnom festivale Kodályových zborov v Budapešti a na ďalších prestížnych medzinárodných festivaloch.

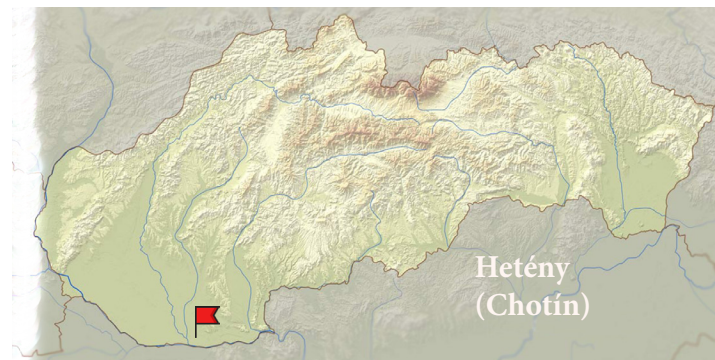

Tarczy Lajos munkássága

Kulturális örökség

Tarczy Lajos Hetény községben született 1807. december 6-án. Iskoláit Hetényen és a komáromi református gimnáziumban végezte. Főiskolai tanulmányait 1823-ban kezdte meg Pápán, majd Bécsben és Berlinben tanul fizikát és matematikát. Emellett bejárta a jelentősebb német városokat, hazaérkezve 1833-tól 48 éven át, haláláig a pápai kollégium tanára volt. Tanulmányi úton járt Erdélyben, ahol a tanintézményekben és a bányavidékeken gyűjtött tapasztalatokat. Tarczy Lajos a reform-eszméktől áthatott tudós volt. A tudomány majd minden területén alkotott. Mondani, írni, tenni valója volt a tudományos elméleti filozófiában, a fizikai és matematikai előadásában, a nevelés és oktatás világában, a közértelmesség és esztétikai ízlés terjesztésében, a föld és kerti gazdálkodásban, a gyümölcsfa tenyésztésben. Pápán, a gimnáziumban bevezette a kötelező gimnasztikát és tankönyvek nyomtatását is vállalta. Számos természettudományi tankönyvet írt, melyekkel részt vállalt a magyar nyelvű szaknyelv kialakításában. Tanította Petőfit és Jókait is. Az első református hitvallású tanár, aki ingyen kapta meg a királyi tanácsos címet.

Dielo Lajosa Tarczyho

Kultúrne dedičstvo

Lajos Tarczy sa narodil 6. decembra 1807 v obci Chotín. Vzdelanie získal v dedine a na gymnáziu Komárno. Svoje vysokoškolské štúdium začal v roku 1823 v Pápe, potom študoval fyziku a matematiku vo Viedni a Berlíne. Cestoval aj po veľkých nemeckých mestách a v roku 1833 sa vrátil domov, aby 48 rokov až do svojej smrti učil na kolégiu v Pápe. V rámci študijnej cesty vycestoval do Sedmohradska, kde získaval skúsenosti v školských zariadeniach a banských revíroch, neskôr aj na vysokej škole v Debrecíne. Lajos Tarczy bol reformný vedec. Pracoval takmer vo všetkých oblastiach vedy. Mal čo povedať, čo napísať, čo urobiť vo filozofii vedeckej teórie, v prednáškach o fyzike a matematike, vo svete vzdelávania a vyučovania, v šírení verejného porozumenia a estetického vkusu, v správe pôdy a záhrady, v šľachtení ovocných stromov. Zaviedol povinný telocvik na gymnáziu v Pápe a postaral sa o tlač učebníc. Napísal niekoľko učebníc prírodných vied a prispel k rozvoju maďarského jazyka. Učil aj Petőfiho a Jókaiho. Bol prvým reformovaným učiteľom, ktorý získal titul kráľovského radcu bezplatne.

Tisztások Természetvédelmi Terület (Gyarmati sós rétek)

Természeti környezet

A Pádkányt Lévával összekötő vasútvonal Kőhidgyarmat – Kéménd szakaszán található az a terület, mely a gyarmati szikesek (népnyelven sós rétek) nevet viseli. A Párizs-patak völgyében lévő réteken a sós talajt jól viselő, melegkedvelő növényzeti társulásokat Dél-Szlovákia egyedüli maradvány-lelőhelyeként tartjuk számon. A Nyitrai Kerületi Hivatal 2002-ben nyilvánította természetvédelmi területté a 17, 85 ha kiterjedésű területet Tisztások néven. A vakszik – ahol a „szikör” szerepét betöltő bárányparj és a kamilla jelenléte az uralkodó – egyike azon egykori, nagy kiterjedésű halofit vegetációnak, amely Kéménd és Kőhidgyarmat között húzódott. Növényföldrajzi szempontból a Panon fennsík leggazdagabb halofit növényzetének lelőhelyét jelenti ma Szlovákiában. A szakemberek eddig közel 200 növényfaj lelőhelyét jegyezték itt fel, köztük olyan erősen veszélyeztetett, védett fajt is, mint a „vasvirágként” is emlegetett sziki sóvirág, amely nyár végén gyönyörű kékes-lila színbe öltözteti a mezőt. A terület tudományos és védelmi jellegét fokozza a halofil (sókedvelő) élőlények jelenléte is, a bogarak közül ezek elsősorban a futrinkák családjának értékes képviselői. Ezen a területen fordul elő egy ritka mediterrán faj, a pataki szitakötő. Szlovákiában igen ritkán fordul elő; ez csupán az ötödik hely az országban, ahol észlelték.

Čistinky a Solné lúky

Prírodné prostredie

Oblasť známa ako Koloniálne solné lúky sa nachádza na úseku železničnej trate Kőhidgyarmat - Kéménd, ktorá spája Štúrovo s Levicami. Solné lúky v údolí Parížskeho potoka sú jediným zvyškom slanomilných teplo-milných rastlinných spoločenstiev na južnom Slovensku. V roku 2002 vyhlásil Okresný úrad v Nitre územie s rozlohou 17,85 ha za prírodnú rezerváciu s názvom Čistinky. Rybníky, v ktorých dominuje orobinec a rumanček, sú jednou z bývalých veľkých oblastí halofytnej vegetácie medzi Kameničnou a Kőhidgyarmatom. Z fytogeografického hľadiska je to dnes najbohatšia lokalita halofytnej vegetácie na Panónskej plošine na Slovensku. Odborníci doteraz zaznamenali výskyt takmer 200 druhov rastlín vrátane veľmi ohrozených a chránených druhov, ako je napríklad "železný kvet", ktorý koncom leta dodáva poliam krásnu modrofialovú farbu. Vedeckú a ochranársku hodnotu lokality zvyšuje prítomnosť halofilných (složravých) organizmov, najmä vzácných zástupcov čeľade chrobákov - futrín. V tejto oblasti sa vyskytuje vzácný mediteránny druh, potočník potočný. Na Slovensku je veľmi vzácný, je to len piate miesto v krajine, kde bol zaznamenaný.

Tündér Ilona

Kulturális örökség

Tündér Ilona a csallóközi mitológia egyik legismertebb alakja – magát a Csallóközt is Tündérkertnek, Aranykertnek nevezték, s „korábban tündérek népesítették be”. „A tündérek által általában regélnek, név szerint csak tündér Ilonát nevezik meg. Regélik hogy ez Csallóközben is járt hajdanta, és a Dunán hatyú képében úszkált. Midőn e táj oly gyönyörű volt hogy arany kertnek nevezteték, sok tündér lakta ezt akkoron. [...] Aki hozzájuk jutott, nehéz próbák alá vetették, s ha szilárd hűséget mutatott irántok, elhalmozták kegyekkel, de ritka állotta ki sokáig; a hűtlent visszaveték biz móddal a sanyarú életre. Nyomorult pásztori állapatra ébredt fel az olyan, és soha sem tudta meg, mikép került ki onnét. – Már most nem léteznek ide lent többé azok a tündérek. Csillagokba szálltak; ha léteznek, is nem érintkeznek halandó emberekkel, mert ezek mindig gonoszabbak.” – írta Csallóköz kutatója, Csaplár Benedek Csallóközi, különösen Duna-Szerdahely-táji népszokások című tanulmányában. Csallóköz eredetmondájának egyik legismertebb alakját, a csallóközi tündérek királynőjét és mondáját Ipolyi Arnold is beemelte művébe, a Magyar mitológiába.

Víla Helena

Kultúrne dedičstvo

Víla Helena je jednou z najznámejších postáv mytológie - samotný žitnoostrovský región sa nazýval Vília záhrada, Zlatá záhrada a "kedysi ho obývali víly". "O vílach sa zvyčajne rozpráva, ale len víla Helena sa spomína menom. Hovorí sa, že táto víla bola na Žitnom ostrove krstnou mamou a plávala po Dunaji v podobe labute. Keď bola táto krajina taká krásna, že sa nazývala Zlatá záhrada, obývalo ju mnoho víl. [...] Tých, ktorí k nim prišli, podrobili ťažkým skúškam, a ak im preukázali pevnú vernosť, obdarili ich milosťami, ale len málokto vydržal dlho; neverní boli šafárskymi prostriedkami uvrhnutí späť do biedneho života. Prebudil sa do úbohého pastierskeho stavu a nikdy sa nedozvedel, ako sa z neho dostal. - Teraz už tu dole nie sú žiadne víly. Odišli ku hviezdám, a ak aj existujú, nemajú kontakt so smrteľníkmi, lebo tí sú vždy zlejší." - napísal Csaplár Benedek Csaplár, výskumník regiónu Csallóköz, vo svojej štúdii s názvom Ľudové zvyky na Žitnom ostrove, najmä v dunajskostredskom regióne. Arnold Ipolyi do svojho diela Maďarská mytológia zahrnul aj jednu z najznámejších postáv mýtov o pôvode Žitného ostrova, kráľovnú Vílu Helenu.

Ulman István és a Gömöri Kézművesek Társulása

Kulturális örökség

A Gömöri Kézművesek Társulása 2002-ben alakult mint polgári társulás Várhosszúréten. Célja a hagyományos mesterségek újjáélesztése és oktatása. A Társulás meghatározó személyisége jelentős közéleti és népművészeti díjakkal kitüntetett Ulman István, várhosszúréti fafaragó népművész, aki 20 éve összekovácsolt egy 3 tagú csapatot azzal a céllal, hogy vésővel, kalapáccsal emléket állítsanak a magyar múltnak a Felvidéken. Ez a csapat két évtized alatt létszámában és tevékenységében bővült – egyedi művészi formavilágot teremtettek meg a történelmi Gömör keleti csücskében. Munkásságuk sokrétű: a faragott bútorokon, kapukon, templomi berendezéseken túl fontos helyet foglal el alkotásukban a felvidéki történelmi emlékhelyek megjelölése. A Társulás kézműves alkotóinak száma több mint 100 (köztük fafaragók, harangöntők, kosárfonók, csipkeverők, drótosok, bádigosok, hordókészítők, kovácmesterek, bronzművesek stb.), akik rendszeresen képezik magukat különböző szakmai konferenciákon, programokon. A Társulás az elmúlt években több magyarországi népművészeti egyesülettel vette fel a kapcsolatot és működik együtt (Hegyaljai, Bükkaljai, Palóc, Fügedi Márta és Sajó menti). Ezen egyesület tagjainak többsége tagja a gömöri társulásnak is.

István Ulman a Združenie remeselníkov Gemera

Kultúrne dedičstvo

Združenie gemerských remeselníkov bolo založené v roku 2002 ako občianske združenie v meste Várhosszúréte. Jeho cieľom je oživiť a vyučovať tradičné remeslá. Hlavnou osobnosťou združenia je István Ulman, rezbár z Várhosszúréte, ktorý získal významné verejné a ľudovoumelecké ocenenia a ktorý pred 20 rokmi vytvoril trojčlenný tím s cieľom pripomínať maďarskú minulosť na Vysočine pomocou dlát a kladív. Tento tím sa v priebehu dvoch desaťročí rozrástol a rozšíril - vytvoril jedinečný umelecký svet foriem vo východnom cípe historického mesta Gemer. Ich práca je mnohostranná: okrem vyrezávaného nábytku, brán a kostolného vybavenia má v ich tvorbe dôležité miesto aj označovanie historických pamiatok na Vysočine. V združení pracuje viac ako 100 remeselníkov (vrátane rezbárov, zvonkárov, košíkárov, čipkárov, drôtikárov, drotárov, sudárov, kováčov, bronzárov atď.), ktorí sa pravidelne zúčastňujú na školeniach v rámci rôznych odborných konferencií a programov. V posledných rokoch združenie nadviazalo kontakty a spolupracuje s viacerými ľudovoumeleckými združeniami v Maďarsku (Hegyalja, Bükkalja, Palóc, Fügedi Márta a Sajó). Väčšina členov týchto združení sú zároveň členmi združenia Gemer.

Kiemelkedő Magyar Nemzeti Értékek

Významné maďarské národné hodnoty

Bény román kori műemlékei
Deáki templom
Komáromi szekeresgazdák
Komáromi vár és erődrendszer
Kőtés

Épített környezet
Épített környezet
Kulturális örökség
Épített környezet
Agrár- és élelmiszergazdaság

Kurtaszoknyás falvak népviselete
Paprikás kattancs
Pozsonyi kifli

Kulturális örökség
Agrár- és élelmiszergazdaság
Agrár- és élelmiszergazdaság

Románske pamiatky v Bíni

Stavebné dedičstvo

Kostol v Diakovciach

Zastavané prostredie

Majitelia vozňov meta Komárno

Kultúrne dedičstvo

Hrad Komárno a pevnostný systém

Zastavané prostredie

Kališ

Poľnohospodárstvo a potraviny

Ľudové kroje obcí pozdĺž rieky Hron

Kultúrne dedičstvo

Paprikový koláč

Poľnohospodárstvo a potraviny

Bratislavské rožky

Poľnohospodárstvo a potraviny

